

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΕΩΡΓΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ

ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΩΝ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΩΝ

ΓΩΝ ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ ΕΛΛΗΝΩΝ ΚΤΗΜΑΤΙΩΝ, ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΩΝ

ΤΗΣ ΓΗΣ ΚΑΙ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΩΝ

ΥΠΟ

Η. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ

ΕΤΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

1887

Ἔργον οὐδὲν ὄνειδος, ἀεργίη δὲ τ' ὄνειδος
(Ἡσίοδος Ἔργα καὶ ἡμέραι. Στχ. 309).

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑ ΔΕΩΝΗ

ΟΔΟΣ ΔΕΚΑ — ΕΤΟΣ ΣΙΜΟΠΟΥΛΟΥ

—
1887

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΕΩΡΓΙΑ

ΕΤΟΣ ΤΡΙΤΟΝ — ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 1887. — ΤΕΥΧΟΣ Β΄.

Π Ε Ρ Ι ΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

Ἐκ τῶν συχνῶς γινομένων παρ' ἡμῖν βουλευτικῶν ἐκλογῶν προκύπτει τοῦλάχιστον καὶ ἓν καλόν· ἕνεκα τῶν πολιτικῶν προγραμμάτων, ἅτινα οἱ ὑποψήφιοι βουλευταὶ ἀπευθύνουσι πρὸς τοὺς ἐκλογεῖς καὶ τὸν λαὸν βλέπομεν τὰς ἐπικρατούσας ἐν τῷ τόπῳ πολιτικῆς δοξασίας· οὐδεμία δ' ἀντίρρησης ὅτι αὗται εἰσὶν αἱ ἐπικρατέστεραι, διότι οἱ ὑποψήφιοι βουλευταὶ εἰσὶν ἐκ τῶν παρ' ἡμῖν ἀρίστων, τοῦλάχιστον ἐξ ἐκείνων οἵτινες κέκληνται πρὸς διεύθυνσιν τῶν τῆς πολιτείας.

Ἐνεκα τῶν ἐπιχειμένων ἤδη βουλευτικῶν ἐκλογῶν, ἀνεγνωμεν τὰ πλεῖστα τῶν ἀρτίως δημοσιευθέντων τοιούτων προγραμμάτων τῶν γερόντων τῆς ἡμετέρας πολιτείας· ἐν πᾶσι δέ, ἢ μικροῦ δεῖν ἐν πᾶσιν, ὁ λόγος κυρίως περὶ τῶν οἰκονομικῶν τοῦ κράτους, ἅτινα εὐρηνται, φαίνεται, ἐν κακίστῃ καταστάσει· μελετᾶται δὲ συνεπῶς ὁ τρόπος τῆς βελτιώσεως αὐτῶν. Ἀλλὰ, καθ' ὅσον τοῦλάχιστον ἠδυνήθημεν ν' ἀντιληφθῶμεν, ὁ μόνος τρόπος ὁ τιθέμενος ἐν μελέτῃ καὶ συζητήσῃ κατὰ τὰς ἰδέας τῶν ἡμετέρων πολιτευτῶν συνίσταται σχεδὸν ἀποκλειστικῶς εἰς τὸ ζήτημα τῆς φορολογίας. Κατὰ τοὺς μὲν, ἔχοντες χρέη καὶ ὠρισμένας ἐθνικὰς ἀνάγκας α. π. χ. ὀφείλομεν διὰ παντὸς τρόπου, εἴτε διὰ τῆς ἐμμέσου εἴτε διὰ τῆς ἀμέσου φορολογίας, νὰ λάβωμεν ἀπὸ τοὺς συνιστῶντας τὸ Κράτος πολίτας τὸ ποσὸν τοῦτο

ἀμείωτον· κατὰ τοὺς δὲ, ἀνγχωνρίζεται μὲν ἡ ὑπαρξίς τοῦ αὐτοῦ ποσοῦ τῶν ἀναγκῶν α' ἀλλὰ δὲν δύνανται οἱ πολλοὶ ν' ἀντιμετωπίσωσιν αὐτὰς καὶ δέον ν' ἀποκοπῆ μερὶς αὐτῶν ὅσον χρήσιμοι καὶ ἂν ᾧσιν αὐταί, διὰ τῆς ἀναστολῆς τῆς πληρωμῆς τῶν χρεῶν ἢ διὰ τῆς μὴ ἐκπληρώσεως τῶν ὑποχρεώσεων καὶ ἐνεργειῶν, ὅσον ἐθνικαὶ καὶ ἱεραὶ ἂν ᾧσιν αὐταί. Περὶ τὰς ιδέας ταύτας ἂν δὲν ἀπατῶμαι περιστρέφονται αἱ δύο ἀντιστρατευόμεναι πολιτικαὶ ἡμῶν μερίδες· ἴσως διὰ τῆς ἐφαρμογῆς ἐκάστης κατὰ μέρος τῶν ιδεῶν αὐτῶν ἐπέρχεται προσωρινὴ τις λύσις καὶ οἰκονομία μᾶλλον ἢ ἥττον ἀνεκτὴ, ὑπὸ τῆς ἀνάγκης ἐπιβεβλημένη, ἀλλὰ ἡκιστα συντελοῦσα, πιστεύω, πρὸς τὴν ὀριστικὴν καὶ τελείαν διαρρύθμισιν τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως τῆς χώρας, ἣτις δικίω τῷ λόγῳ ἔχει ἀξιώσεις πρωτείων μεταξὺ τῶν πεπολιτισμένων λαῶν τῆς Ἀνατολῆς.

Ἡ οἰκονομικὴ διαρρύθμισις πολιτείας ὁμοιάζει ἐν τοῖς πλείστοις πρὸς τὴν τοῦ οἴκου ἢ τῆς οἰκογενείας ἐν τῇ πολιτείᾳ· οἰκογενειάρχης τις, ἐν παραδείγματι, ἔχων ὀρισμένην θέσιν ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἔχει ἐπίσης ἀνάγκας καὶ ὑποχρεώσεις, ἀναλυόμενας εἰς τὰ τῆς τροφῆς, ἐνδυμασίας, κατοικίας καὶ ἐκπαιδεύσεως, ἀγωγῆς καὶ ἀποκαταστάσεως τῶν μελῶν τῆς, εἰς τὰ τῆς πληρωμῆς τῶν δημοσίων φόρων καὶ ἄλλων ὑποχρεώσεων ὡς καὶ τὰς λοιπὰς δαπάνας πρὸς συντήρησιν καὶ αὐξήσιν τῆς περιουσίας. Ἐὰν πρέπη ἡ οἰκογενεὶα αὕτη νὰ τηρήσῃ τὴν ἐν τῇ κοινωνίᾳ θέσιν τῆς δὲν τῇ ἐπιτρέπεται ν' ἀποκόψῃ τὰς πρὸς τοῦτο ὀρισμένας δαπάνας, π. χ. τῆς ἐκπαιδεύσεως τῶν τέκνων ἢ τῆς πληρωμῆς προηγουμένων χρεῶν, τῆς συντηρήσεως ἢ καὶ τῆς ἀνακτῆσεως ἀγρῶν πατρικῶν κατεχομένων ὑπὸ ἄρπαγος, κτλ. Ἀφ' ἐτέρου ἐὰν τὴν ἐν λόγῳ θέσιν πρέπη νὰ κρατήσῃ συμπληρῶν τὰ ἐλλείποντα τῆς οἰκείας ὑπαρχούσης παραγωγῆς διὰ δανείων καὶ χρεῶν καὶ τοῦτο δὲν δύναται νὰ τὸν ὀδηγήσῃ ἐπὶ μακρόν· ἔχει ἀνάγκας ἀναποφεύκτους προσδιοριζόμενας διὰ τοῦ συγκεκριμένου ἀριθμοῦ 96 λ. χ. ἑτησίως· ἀλλ' αἱ ἐκ τῶν

κτημάτων καὶ τῆς ἐργασίας τοῦ πρόσδοι νῦν ἀποφέρουσιν ἑτησίως μόνον τὰ 70· ἐλλείπουσιν 26. Νὰ περιορισθῇ εἰς τὰ 70 παρορῶν τὰς ἱερωτέρας τῶν ὑποχρεώσεων καὶ ἀναγκῶν τοῦ ἐκπίπτει τῆς κοινωνικῆς τοῦ θέσεως καὶ ἐκμηδενίζεται, ἐκφραυλίζεται καὶ ποδοπατεῖται κατὰ τὰ ἱερώτερα ὑπὸ ἄλλων εὐφροστέρων, ἐργατικωτέρων καὶ δυνατωτέρων· νὰ πορισθῇ τὰ ἐλλείποντα 26 διὰ χρεῶν καὶ δανείων ἢ ἐγγίζων τὸ παραγωγικὸν κεφάλαιον, τοῦτο ἀπαξ ἢ δις εἶνε δυνατόν νὰ γίνῃ· ἔπειτα δὲ καὶ τοῦτο ἄγει εἰς τὴν κατὰπτωσιν καὶ τὴν καταστροφὴν δι' ἄλλης ὁδοῦ. Ἡ ὀφελιμωτέρα καὶ ὑπὸ τῆς φρονήσεως ὑποδεικνυομένη ὡς μόνη συντελεστικὴ ὁδός, ἣν ὀφείλει νὰ τραπῇ εἶνε ἡ παντὶ σθένει ἐπιδίωξις τῆς αὐξήσεως τῆς ἑτησίας παραγωγῆς ἀπὸ 70 εἰς τὰ 96 καὶ πλέον διὰ τῆς βαθμιαίας ἐφαρμογῆς καὶ ρυθμίσεως τῆς παραγωγικῆς ἐργασίας μετὰ φειδοῦς καὶ τέχνης ἐπὶ τῆς ὑπαρχούσης οὐσίας· ἐκεῖ ἔνθα παρήγαγε κατὰ στρέμμα 3 κοιλὰ σίτου, ἢ 50 ὀκάδ. σταφυλῶν, ἢ ἐν πρόβατον ἢ 50 ὀκάδας ἐλαιῶν, ν' ἀναβιβάσῃ βαθμῆδόν ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἐκτάσεως δι' ἐπιμελοῦς καὶ πεφωτισμένης ἐργασίας τὴν παραγωγὴν εἰς 6, 9, 12 κοιλὰ σίτου, 1500 ὀκάδας σταφυλῶν, 12 πρόβατα, 600 ὀκάδας ἐλαιῶν· ἐκεῖ ἔνθα ἡ ἀξία τῆς παραγωγῆς τοῦ σίτου ἐστοίχιζεν 7 δραχ. κατὰ κοιλὸν νὰ καταβιβασθῇ αὕτη εἰς 3 ἢ 4 δραχμάς, καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς διὰ πᾶν εἶδος προϊόντος· ἐκεῖ ἔνθα ἐκαλλιεργουῦντο 100 στρέμματα γῆς ἀτελῶς, νὰ ἐπεκταθῇ τελειότερα καλλιέργεια ἐπὶ 200 στρεμμάτων· καὶ δὲν ἐλλείπουσι παρ' ἡμῶν αἱ χέρσοι γαῖαι ἀφοῦ αἱ καλλιεργούμεναι καθ' ὅλον τὸ κράτος μόλις κατέχουσι 40 % τῆς ὅλης ἐκτάσεως· ἐὰν δὲ ἡ ἀρχὴ αὕτη ὑποτεθῇ γενικευομένη ἐπὶ πάσας τὰς παραγωγικὰς ἢ τὰς δυναμένας νὰ παραγάγῃ τὰς αξίας τῆς πολιτείας, ἐν τούτῳ καὶ μόνῳ ἔγκειται ἡ λογικώτερα καὶ πρακτικώτερα λύσις τοῦ οἰκονομικοῦ ἄμα καὶ κοινωνικοῦ ζητήματος τοῦ πρωτίστου καὶ κεφαλαιωδεστέρου ἐν τῇ πολιτείᾳ. Οὕτως ἐὰν ὡς ἀναγράφουσιν οἱ περὶ τὴν στατιστικὴν ἀσχολούμενοι ἡ ἀξία

σήμερον τῆς γεωργικῆς καθαρᾶς προσόδου τοῦ κράτους ἐκτιμάται εἰς 58,000,000 φρ. ἡ δὲ ὀλικὴ παραγωγὴ εἰς σίτον 6,000,000 κοιλῶν ἐπὶ ὀλικῆς ἐκτάσεως 64,700,000 στρεμμάτων, δὲν εἶνε βεβαίως ἀδιάφορον καὶ διὰ τὴν πολιτείαν καὶ διὰ τὰ οἰκονομικὰ ζητήματα τῆς χώρας ν'αὐξηθῆ ἡ ἐθνικὴ αὕτη πρόσοδος εἰς 120,000,000 δραχ. καὶ ἡ τοῦ σίτου παραγωγὴ εἰς 14,000,000 κοιλὰ εἴτε καὶ εἰς διπλάσιον καὶ πολλαπλάσιον ἀκόμη τούτου ποσόν. Τάχα εἶνε τοῦτο ἀδύνατον; Βεβαίως ὄχι· ἄλλοι λαοὶ παρέχουσιν ἡμῖν πρόχειρα παραδείγματα· τὸ Βέλγιον ἐπὶ ἐκτάσεως 29,455,930 στρεμμάτων μόνον γῆς ἔχει γεωργικὴν πρόσοδον 200,000,000 φρ. ἐτησίως μετὰ 25,000,000 κοιλῶν σίτου· θὰ μοὶ ἀντιτάξῃτε ὅτι ἐπὶ ἐκάστου τετραγωνικοῦ χιλιομέτρου ἀναλογοῦσιν 180 κάτοικοι ἐν Βελγίῳ, ἐνῶ ἀναλογοῦσιν ἐπὶ τῆς ἰδίας ἐκτάσεως 31 μόνον ἐν Ἑλλάδι· ἀλλ' ὑπομνήσκω ὅτι 35 ἔτη πρὶν ἀνελόγουν καὶ ἐν Βελγίῳ ἀνὰ 130 καὶ 40 ἔτη πρὶν ἀκόμη ἀνελόγουν 90 ἴσως μόνον κάτοικοι καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς· διότι οὐδόλως καὶ ἐγὼ ἀξιῶ ὅτι διὰ μιᾶς ἀποτόμως καὶ διὰ θαυμάτων δύναται νὰ γίνῃ ἡ μεταμόρφωσις αὕτη, ἀλλὰ διὰ τῆς βαθμιαίας ἀνελιξέως τῆς ἐθνικῆς παραγωγικῆς ἐργασίας.

Πῶς λοιπὸν πρακτικώτερον δύναται νὰ γίνῃ ἡ προκειμένη μεταρρύθμισις τῆς παραγωγῆς 6 κοιλῶν σίτου κατὰ στρέμμα ἀντὶ 3 καὶ 110,000,000 δραχ. καθαρᾶς προσόδου ἀντὶ 58,000,000 καὶ ἐφεξῆς;

Περὶ τὸ μέγα τοῦτο ζήτημα, ἐξ οὗ ἐξαρτᾶται τὸ ὅλον τῶν λοιπῶν τῆς πολιτείας, ἀσχολεῖται εἰδικὴ εὐρυτάτη ἐπιστήμη, ἡ τῆς διάρρυθμίσεως τῆς παραγωγικῆς οἰκονομικῆς ἐργασίας ἐν τῇ ἐπικρατείᾳ τῆς γεωργικῆς πρωτίστως. Περὶ τὸν κλάδον τοῦτον οἱ πεφωτισμένοι λαοὶ ἀνὰ τὴν Εὐρώπην καὶ τὴν Ἀμερικὴν, μετὰ τῶν Κοινοβουλίων καὶ τῶν Κυβερνήσεων αὐτῶν, ἀσχολοῦνται καὶ μελετῶσι πυρετωδῶς, καθίστάντες τοῦτο τὸ πρῶτιστον τῶν μελημάτων, ὑπαγαγόντες εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν αὐτοῦ πάντας τοὺς λοιποὺς κλά-

δους καὶ τὰ φῶτα τῶν ἐπιστημῶν· μέγα μέρος τῶν ἐτησίων ἐθνικῶν προϋπολογισμῶν, εἴτε ἐμμέσως, εἴτε ἀμέσως, τάσσουσιν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν αὐτοῦ τούτου· εἰδικὴ ὑπηρεσία πεφωτισμένη ἐν ταῖς Κυβερνήσεσι, πληθὺς εἰδικῶν γεωργικῶν Σχολῶν καὶ ἐδρῶν ἐν ταῖς Πανεπιστημίσι, μέγας ἀριθμὸς διδασκάλων καὶ καθηγητῶν, εἴτε μονίμων ἐν ταῖς ἰδρύμασι τῆς πρωτοβαθμίου καὶ μέσης ἐκπαιδεύσεως, εἴτε μεταβατικῶν ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, ἐνδελεχῆς μέριμνα τῶν ἀρίστων καὶ πρωτίστων πολιτῶν, εἴτε λόγῳ πλοῦτου, εἴτε λόγῳ ἄλλης ὑπεροχῆς, πάντα ταῦτα διὰ τοῦ τελεσφοριτέρου τρόπου εἰσὶ τεταγμένα πρὸς θεραπείαν τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς ἀνὰ τὰς εὐδαιμονοῦσας χώρας· ἐπὶ πᾶσι δὲ οἱ πολῖται ἐν γένει ἀγαπῶσι τὴν γεωργικὴν ἐργασίαν καὶ παραγωγὴν ἀσχολούμενοι μετὰ ἀφοσιώσεως ἐν αὐτῇ· διὸ καὶ καταφανέστατα εἰσὶν ἐκεῖσε τὰ ἀποτελέσματα τοῦ ἐν λόγῳ ὀργανισμοῦ. Ἐν στρέμμα γῆς κατὰ μέσον ὄρον ἐν τῷ Βελγικῷ κράτει τιμᾶται ἀντὶ 480 φρ. ἐνῶ ἐν Ἑλλάδι τιμᾶται 70 μόνον· κατὰ τὴν ἀναλογίαν ταύτην τὸ ἐθνικὸν ἐδαφικὸν γεωργικὸν κεφάλαιον ἐν Ἑλλάδι ἀντὶ 4,519,000,000 φρ. ἄτινα ἀντιπροσωπεύει σήμερον θὰ ἤξιζε 31,066,000,000 φρ. ἀποφέρον καὶ ἀνάλογον πρόσοδον. Ἀλλὰ διὰ τὴν Ἑλλάδα οὐδὲ κἄν ἔχνος, οὐδὲ σημεῖον κἄν τοῦ τοιοῦτου ὀργανισμοῦ· ἀλλ' οὐδὲ κἄν συναισθησις ἀκόμη ἡ παραμικρὰ ἐπὶ τῆς χρησιμότητος αὐτοῦ παρατηρεῖται. Οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον ποσόν ἐν τῷ ἐθνικῷ προϋπολογισμῷ πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς, οὐδὲ κἄν ἀπλή μνεία οὐδ' ἐπαγγελία τις εἰς τὰ προγράμματα τῶν ὑποψηφίων βουλευτῶν ἀναγράφεται· ἀπόδειξις τρανῆ ὅτι οὐδὲ διὰ τὸ μέλλον κἄν εἶνε ἐνδεχομένη διόρθωσις τις ἐπὶ τοῦ προκειμένου θεμελιώδους ζητήματος. Οἱ πολιτευόμενοι καὶ οἱ κυβερνῶντες τὴν χώραν παρ' ἡμῖν, περὶ ἐνός μόνου μεριμνῶσι· νὰ ἐξεύρωσι τὸν τελεσφοριώτερον τρόπον τῆς καταφορολογήσεως τῶν πολιτῶν ὅσοι ἀσχολοῦνται περὶ τὴν ἐθνικὴν παραγωγικὴν ἐργασίαν· περὶ δὲ τῆς ἐξυπηρετήσεως καὶ ὑποβοη-

Οήσεως τῆς παραγωγικῆς ταύτης ἐργασίας οὐδὲ κἄν λόγος γίνεται, οὐδὲ κἄν ἔστω καὶ μακρόθεν ἰδέα ὑπάρχει. Πῖνε δὲ περίεργον, ὅτι ἐξ ὅλων τῶν λαῶν τῆς Εὐρώπης μόνον παρὰ τοῖς Ἕλλησι καὶ τοῖς Τούρκοις παρατηρεῖται ἡ οἰκτρὰ καὶ ἔνοχος αὕτη ἀδιαφορία καὶ ἀσέβεια περὶ τ' ἀληθῆ τῆς χώρας συμφέροντα· οἱ πολιτευόμενοι ἐν Ἑλλάδι ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου φέρονται πρὸς τοὺς ἀσχολουμένους ἐν τῇ γεωργικῇ παραγωγῇ πολίτας ἀπαραλλάκτως ὅπως οἱ ἀγάδες ἐν Τουρκίᾳ πρὸς τοὺς ὀμοταγεῖς βασιλῆδες· οὐδὲ κἄν μία σχολή, οὐδ' ἐν ἴδρυμα οἶον δῆποτε ἀντιπροσωπεῦον τὴν ἐξυπηρέτησιν τῆς παραγωγικῆς ἐργασίας.

Κατὰ συγκυρίαν, ὁμοῦ μὲ τὰ προγράμματα ταῦτα τῶν ὑποψηφίων βουλευτῶν, συνέπεσε ν' ἀναγνώσωμεν καὶ τὸ πρόγραμμα ἐπὶ τῶν ἀποκαλυπτηρίων τοῦ ἀνδριάντος τοῦ ἀοιδίμου πρώτου Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος Καποδιστρίου, μετὰ τῶν σχετικῶν ἐκθέσεων, ἐν αἷς καταφαίνεται τὸ σχέδιον διαρρυθμίσεως τῆς πολιτείας ὅπως ἔτεινε νὰ πραγματοποιήσει αὐτὴν ὁ πολῦτιμος ἐκεῖνος ἀνὴρ ἐν ἡ ἐποχῇ ὁ δημόσιος προϋπολογισμὸς ἀνῆρχετο ὅχι εἰς 96,000,000 δραχ. ἀλλ' εἰς 6,000,000 μόνον· πρῶτιστον μέλημά του ἦν ἡ ἐγκατάστασις θεσμῶν καὶ ἰδρυμάτων δι' ὧν νὰ χειραγωγῆται καὶ διαφωτίζηται πρὸς πρόοδον ἡ ἐθνικὴ παραγωγή· πρωτίστως δὲ ἡ γεωργικὴ Σχολή, ἣν ἐθεμελίωσε μετὰ τῶν μεγίστων ἐλπίδων διὰ τὴν χώραν ὠφελιμάτων· ἦν δὲ τοῦτο τὸ προσφιλέστατόν του ἴδρυμα, ἐν ᾧ ἐπορεύετο καθ' ἐκάστην καὶ εἰργάζετο ἰδίαις χερσίν, ἐπιβλέπων καὶ διατάσσων τὰ πάντα. Ἄν ποῦ ἀνὰ τὰς ἑλληνικὰς χώρας ἀκόμη εὐρίσκηται σπέρμα τοῦ τοιοῦτου εὐεργετικοῦ ὀργανισμοῦ παράγον πολυτίμους καρποὺς ἀνακτέον εἰς τὸ ἱερόν ἐκεῖνο πάλιν ἴδρυμα, τὸ ὅποσον οἱ μετὰ ταῦτα πολιτευόμενοι ἐλύσσαξαν μέχρις οὗ τὸ καταστρέψωσι, διασκορπίσωσι καὶ διαμοιράσωσι τὰς γαίας του, ἀφοῦ πρὶν ἐπὶ σειράν ἐτῶν, ἡμπίδιζον καὶ κατέπνιγον τὴν ἀνάπτυξιν καὶ πρόοδόν του, βασιανίζοντες καὶ τυραννοῦντες τοὺς ἐν αὐτῷ ἐργαζομένους

διὰ μυρίων ἐγκληματικῶν μέσων καὶ γελοίων κανονισμῶν, προϊόντων τῆς ἀγνοίας καὶ τῆς κακῆς πίστεως, ἀνεκτῶν γενομένων ἕνεκα τῆς αὐτῆς ἐθνικῆς γενικῆς ἀδιαφορίας. Καὶ ταῦτα, ἀφοῦ τὸ κατάστημα ἐκεῖνο, ὅχι μόνον δὲν ἐδαπάνησε τι ἐκ τῶν δημοσίων προσόδων, ἀλλὰ καὶ εἰσέφερεν ὠφέλειαν καὶ χρήματα ταύταις. Μετὰ τῶν δ' ἐτῶν ἐθνικὴν βίωσιν, οὐδὲν πλέον τοιοῦτον ἴδρυμα κατεστάθη καὶ τοι δι' ἄλλων δαπανῶν ὁ δημόσιος προϋπολογισμὸς ἐδεκαπενταπλασιάσθη. Δυσοίωνον θέμα λίαν διὰ τοὺς σκοποῦντας ἐπὶ τῶν ἐθνικῶν διαθέσεων καὶ τάσεων! Δὲν δύναται ἔθνος ἢ ἄτομον νὰ μεγαλουργήσῃ ἐφ' ὅσον δὲν ἐδραιώσῃ τὴν ὑπαρξίν του ἐπὶ τῆς παραγωγῆς τῶν πρὸς τὴν ζωὴν ἐπιτηδείων πρωτίστως, ὅθεν νὰ παρίζεται τὰ πρὸς τοῦτο μέσα. Δὲν ἀρνοῦμαι πατριωτισμὸν οὐδὲ καλὴν θέλησιν πρὸς τοὺς ἡμετέρους νῦν πολιτευομένους καὶ ἀρχιπολιτευομένους· κατακρίνω αὐτοῖς μόνον ἀδιαφορίαν μετ' ἀγνοίας ἐπὶ τοῦ πρωτίστου τῶν ἐθνικῶν ζητημάτων· ἀρκοῦμαι δὲ ἐπαναλαμβάνων καὶ παραγγέλων αὐτοῖς τὸ ῥῆμα ἐνός τῶν ἐξοχωτέρων καὶ πρακτικωτέρων πνευμάτων τοῦ αἰῶνος τούτου.

«Ἐφ' ὅσον ἂν μὴ ἐνίσχυθῇ ἡ βᾶσις παντός πλοῦτου, ἡ «γεωργία, πᾶσα ἄλλη προσπάθεια τῶν ἀνδρῶν τῶν ἀφοσιωμένων εἰς τὴν ἐαυτῶν πατρίδα πρὸς ἐνοποιήσιν καὶ ἐνίσχυσιν τῶν λαῶν, πᾶσα πολιτικὴ βελτίωσις καὶ πᾶν ὅ,τι κυβερνήσεις καὶ Κοινοβούλια δοκιμάσωσιν ἐπὶ λόγῳ εὐδαιμονίας τῆς τε παρούσης καὶ τῶν μελλουσῶν γενεῶν ἀφεύκτως θὰ ναυαγήσωσι, καθὼς ναυαγοῦσι τὰ ἐγωϊστικὰ ἔργα τῶν ἡγεμόνων τῶν ἐστερημένων τῆς ἠθικῆς ἐνκντι τοῦ «ἀκαταμαχῆτου τῶν φυσικῶν νόμων (Liebig)».

Α. ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΣ

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΚΡΙΣΙΣ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΚΡΙΣΙΣ

Ὁ πρόεδρος τῆς ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν ἐσόδων τῶν τελωνείων τῆς Γαλλίας ἐδημοσίευσε κατ' αὐτὰς ἔκθεσιν περὶ τῆς κινήσεως τοῦ γαλλικοῦ ἐμπορίου κατὰ τὸ 1885. Ἡ ἔκθεσις αὕτη σαφεστάτη καὶ λίαν διδακτικὴ παρέχει πλεῖστα ἐνδιαφέροντα πᾶσαν χάραν ὑπὸ γενικὴν ἔποψιν· σύνοψιν δὲ ταύτης ἀποστέλλω ὑμῖν χάριν τῶν ἀναγνωστῶν τῆς «Ἑλληνικῆς Γεωργίας.»

Ὁ πρόεδρος τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης κ. Τισσεράν δὲ Βὸρ δικαίως ἀπορεῖ διὰ τὸν ἐπιμένοντα μαρασμὸν τοῦ ἐμπορίου ἐν πλήρῃ εἰρήνῃ καθ' ἅπασαν τὴν γῆν. Τὸ φαινόμενον τοῦτο εἶνε πρωτοφανὲς εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν ἐμπορικῶν κρίσεων.

Αἱ παρελθούσαι ἐμπορικαὶ κρίσεις, εἰς τὰς ὁποίας εἴχομεν συνηθίσει καὶ αἵτινες ἐπήρχοντο κατὰ δεκαετίαν εἶχον κυρίως ἀφορμὰς τὰς ὑπερμέτρους κερδοσκοπίας. Ἐπήρχοντο δὲ εἰς τὴν πρώτην αὐτῶν περίοδον σφοδρὰ ἐπιφέρουσαι τὸν πανικὸν εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις, τὴν ἔκπτωσιν τῶν τιμῶν καὶ τὰς καταστροφάς. Ἐτελεύτων δὲ ὅτε αἱ ἐπὶ σφαλερῶν βάσεων ἰδρυόμεναι ἐπιχειρήσεις ἐξεκαθάριζον τὰς δοσοληψίας αὐτῶν καὶ ἐξηφανίζοντο. Ἀκολούθως αἱ ἐργασίαι ἐπανελαμβάνοντο ἀνακουφιζομένης τῆς ἀγορᾶς καὶ ἐπανερχομένης τῆς ψυχραιμίας καὶ τῆς ἰσορροπίας εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις.

Ἄλλ' ἡ σημερινὴ κρίσις εἶνε ὅλως διάφορος. Ἡρχισεν ἄνευ πατάγου, ἀνεπτύχθη προοδεύουσα σιωπηλῶς καὶ ἐξακολουθεῖ ἄνευ σημαντικῶν ἀποτελεσμάτων, ἐξ ὧν νὰ προῖδῃ τις τὸ τέλος. Ἀφορμὴ τῆς κρίσεως ταύτης εἶνε ἡ ἐπέκτασις τῶν παραγωγικῶν μέσων δυσαναλόγως πρὸς τὴν σημερινὴν κατανάλωσιν, πρὸς δὲ τούτοις καὶ ἡ τελειοποιήσις τῆς ἐργασίας, τῶν μηχανῶν, κτλ. Ἡ τελειοποιήσις τῶν μηχανῶν ὑποβιβάζουσα ἀφ' ἐνὸς τὴν τιμὴν τῆς κατασκευῆς πάντων τῶν βιομηχανημάτων ἐπιτρέπει ἀφ' ἑτέρου τὴν χρησιμοποιοῦ-

ῶσιν χονδροειδεστέρων πρώτων ὑλῶν καὶ ἐλαττώνει ἢ ἐκμηδενίζει τὴν τῆς χειρὸς ἐργασίαν ἐπεκτείνουσα τὴν χρῆσιν τοῦ ἀτμοῦ, τοῦ ἠλεκτρισμοῦ καὶ τῆς πτώσεως τῶν ὑδάτων.

Κατὰ τὸ 1883 οἱ γαλλικοὶ σιδηρόδρομοι μετέφεραν ἑνδεκαδισεκατομμύρια τόνων ἐμπορεύματα ἀντὶ ἑπτὰ λεπτῶν κατὰ τόνον καὶ χιλιόμετρον κατὰ μέσον ὄρον, ἐνῶ ἄλλοτε, ὅτε ἡ μεταφορὰ ἐξετελεῖτο δι' ἄμαξῶν, ἐστοίχιζεν 20 — 25 λεπτὰ κατὰ τόνον καὶ χιλιόμετρον· δηλαδή ἀντὶ 720 ἑκατομμυρίων, τὰ ὁποῖα ἐδαπανήθησαν τῷ 1883 διὰ τὴν μεταφορὰν ταύτην, ἄλλοτε θὰ ἐδαπανῶντο δύο δισεκατομμύρια φράγκων. Πᾶσα ἡ πρόοδος αὕτη, πᾶσαι αἱ κατακτήσεις τῆς ἐπιστήμης εἶνε βεβαίως τὰ αἴτια τῆς κρίσεως, ἣν διερχόμεθα καὶ ἣτις θὰ διαρκέσῃ μέχρις ὅτου ἡ ἰσορροπία μεταξὺ παραγωγῆς καὶ καταναλώσεως ἐπέλθῃ. Οὐχ ἤττον, ἂν καὶ πρὸς τὸ παρὸν σημαντικῶς ζημιούμεθα, ὀφείλομεν νὰ συνηγορῶμεν καὶ νὰ εὐχαριστώμεθα διὰ τὰς τελειοποιήσεις καὶ ἐφευρέσεις, ἃς ὁ ἀνθρώπινος νοῦς ἐπινόει καθ' ἑκάστην πρὸς εὐημερίαν τῆς ὀλιγώτερον εὐπορούσης μερίδος τοῦ λαοῦ.

Ὁ κ. Τισσεράν δὲ Βὸρ ἐν τέλει τῆς σπουδαίας αὐτοῦ ἐκθέσεως ἐξάγει συμπέρασματα ἀποδεικνύοντα ὅτι ἐντὸς ὀλίγου αἱ ἐργασίαι αἱ τόσον ἐνθέρμως ἀναμενόμεναι ἐπαναληφθήσονται, δίδει δὲ τὰς ἐξῆς συμβουλὰς, αἵτινες ἂν καὶ ἰδίως ἀποβλέπουσι τὴν Γαλλίαν δὲν εἶνε ἐντελῶς ἀσχετοὶ καὶ πρὸς τὰ τῆς ἡμετέρας χώρας.

Πρὸς τοὺς κτηματίας ὅτι τὸ ἐνοίκιον τῆς γῆς δὲν πρέπει νὰ μένῃ ἀναλλοίωτον, ἀφ' οὗ ὁ τόκος τῶν χρημάτων πανταχοῦ ἠλαττώθη.

Πρὸς τοὺς Γεωργοὺς ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται πλέον νὰ ἐπιμένωσιν οὗτοι εἰς τὰς ἀρχαίας μεθόδους, ἀλλ' ὅτι ὀφείλουσι νὰ βαδίζωσι συμφώνως πρὸς τὴν πρόοδον τοῦ αἰῶνος.

Πρὸς τοὺς Βιομηχάνους ὅτι ἄνευ ὑποκαταστημάτων ἢ γραφείων ἐν τῷ ἐξωτερικῷ, ἄνευ ἀκριβοῦς γνώσεως τῶν ὀρέξεων τοῦ καταναλωτοῦ τὸ τῆς ἐξαγωγῆς ἐμπόριον ἀποβαίνει ἀδύνατον.

Πρὸς τοὺς ἐργάτας, ὅτι ἡ τύχη των εἶνε στενωῶς συνδε-
δεμένη μετὰ τῆς εὐημερίας τῶν καταστημάτων, ἐν οἷς ἐργά-
ζονται καὶ ὅτι ἂν οὗτοι ἐπιθυμῶσιν αὐξήσιν ἡμερομισθίων ὀ-
φείλουσι νὰ ἐπιδιώξωσιν αὐτὴν διὰ τελειοτέρας ἐργασίας καὶ
μεγαλειτέρας ἐπιμελείας.

Πρὸς τὰς Κυβερνήσεις, ὅτι αὗται ὀφείλουσι νὰ ἐφιστῶσι
μεγάλως τὴν προσοχὴν αὐτῶν εἰς τὰ ἀφορῶντα τὴν παρα-
γωγικὴν δύναμιν τῶν χωρῶν αὐτῶν, νὰ προσπαθῶσι δὲ ὑπὲρ
πᾶν ἄλλο νὰ μορφώσωσι διὰ τῆς ἰδρύσεως τεχνικῶν σχολῶν
ἄνδρας δυναμένους νὰ ἐννοῶσι τὴν διὰ τῆς ἐπιστήμης τε-
λειοποιήσωσιν ὄλων τῶν βιομηχανιῶν καὶ ἔχοντας τὴν ἀίσθη-
σιν τοῦ καλοῦ.

Ἐν Σέπτη τῆς Γαλλίας τῇ 22 Ἀπριλίου 1886.

ΣΕΡΓΙΟΣ Σ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

ΜΗΕΡΗ ΒΑΛΑΝΙΔΙΑΣ

Βάλανοι ἢ βαλανίδια καλοῦνται οἱ καρποὶ πασῶν ἀνε-
ξαιρέτως τῶν δρυῶν. Ἐν δὲ τῷ ἐμπορίῳ, λέγοντες βαλανίδια
ἐννοοῦσι μόνον τοὺς καρποὺς δύο εἰδῶν δρυῶν, αἵτινες κοι-
νῶς ἀποκαλοῦνται βαλανιδέαι (ἐν Δύμη Δζέρυ). Τὰ δύο
ταῦτα εἶδη εἶνε ἡ Αἰγίλωψ (*Quercus Aegilops* Lin) κοι-
νῶς ἡμερη βαλανιδηὰ καὶ ἡ Μακρολέπις (*Quercus Macro-*
lepis Kotschy,) κοινῶς ἀγρία βαλανιδηὰ.

Καὶ ἡ μὲν Αἰγίλωψ (ἡμερη βαλανιδηὰ) αὐξεται εἰς δέν-
δρον μέγα, οὔτινος ὁ κορμὸς ἕποκτᾶ πάχος μέχρις ἐνὸς μέ-
τρου διαμέτρου, καὶ φέρει κόμην σχεδὸν στρογγύλην. Τὰ
φύλλα μήκους 8 ἕως 15 ἑκατοστῶν τοῦ μέτρου ἔχουσι πλάτος
3 ἕως 6 ἑκατοστῶν καὶ φέρουσι μίσχον μήκους 2—4, τουτέστι
μακρότερον τοῦ τῆς Μακρολέπιδος. Τὸ ἔλασμα τοῦ φύλ-

λου εἶνε ἐπίμηκες ὠσειδῆς ἔχον βάσιν λίαν ἀμβλαίαν, σπανίως
καρδίουσχημον, κορυφὴν ὀξεῖαν καὶ περιφέρειαν ἀνίσως
κατατετμημένην καὶ φέρουσαν 3 ἕως 6 ὀδόντας ὀξεῖς. Οἱ δὲ
καρποὶ εἶνε πολὺ μεγάλοι καὶ ἴστανται μεμονωμένοι σπανί-
ώτερον δὲ ἀνὰ δύο ἢ τρεῖς, ὠριμάζουσι δ' ἐντὺς τοῦ ἔτους
κατὰ μῆνα Σεπτέμβριον. Τὸ περικλεῖον τὴν βάλανον κύ-
πελλον τῶν καρπῶν τούτων ἔχει ὕψος μέχρι 0,03 μ. καὶ
πλάτος 0,06 μ. φέρει δὲ λεπίδας ἢ φολίδας ἐπικειμένους
αὐτῷ καὶ σπανίως ἀνακυρτουμένους πρὸς τὰ ἔξω· ἡ δὲ περι-
κλειομένη βάλανος προέχει ἐλάχιστόν τι τοῦ κυπέλλου.

Ἡ δὲ Μακρολέπις (ἀγρία βαλανιδηὰ) κληθεῖσα οὕτως ἐκ
τῶν μακρῶν λεπίδων τοῦ κυπέλλου, εἶνε δένδρον μέχρι 10
μέτρων ὕψους, ἔχον κορμὸν φέροντα ῥυτίδωμα ἰσχυρὸν καὶ
διερρωγὸς καὶ διάμετρον σπανίως ἀνωτέραν τῶν 60 ἑκατο-
στῶν τοῦ μέτρου. Οἱ κλάδοι τῆς δρυὸς ταύτης ἀποτελοῦσι
κόμην ἐλλειψοειδῆ ἡμισφαιρικὴν καὶ καλύπτονται ὑπὸ πυ-
κνοτάτου χνούος. Τὰ σχεδὸν δερματώδη φύλλα ἔχουσι μή-
κος 0,06—0,14 μ. καὶ φέρουσι μίσχον βραχύτερον τοῦ τῆς
αἰγίλωπος ἔχοντα μήκος 7 ἕως 20 χιλιοστῶν τοῦ μέτρου,
δὲν ἀποπίπτουσι δὲ ἢ προκεχωρηκότος τοῦ χειμῶνος. Τὸ
ἔλασμα τῶν φύλλων εἶνε ἐπίμηκες ἀπολήγον ὡς ἐπὶ τὸ
πλεῖστον εἰς ὀξὺ καὶ ἔχει βάσιν μάλλον ἢ ἥττον καρδίου-
σχημον. Ἡ περιφέρεια τοῦ ἐλάσματος φέρει ὀδόντας πρι-
νωτοὺς μεγάλους καὶ λοβοειδεῖς ἀνὰ 5 ἕως 9 ἑκατέρωθεν,
ἀνίσους, ὠσειδεῖς, ὀξεῖς, ἀκεραίους, ἢ πρὸς τὰ ἔξω ὀλίγον
ὀδοντωτούς. Καὶ ἡ μὲν ἀνω ἐπιφάνεια τοῦ ἐλάσματος τῶν
φύλλων εἶνε ἀνοικτοῦ πρασίνου χρώματος, σχεδὸν λεία φέ-
ρουσα βραχὺν ἀστεροειδῆ χνούον, ἡ δὲ κάτω ἐπιφάνεια εἶνε
ὠχροτέρα καὶ φέρει πυκνὸν λευκὸν χνούον, ὑπὸ τὸν ὑποῖόν
προεξέχουσιν ἢ μέση καὶ αἱ πλάγαι κυρτώσεις τοῦ φύλλου.
Οἱ καρποὶ εἶνε ἐπίσης μεγάλοι, ἔχοντες διάμετρον μέχρις
0,06 μ. ἐνίοτε μὲν μεμονωμένοι, ἀλλὰ συνήθως ἀνὰ δύο
ἢ τρεῖς ὁμοῦ, σχεδὸν ἀμισχοὶ ὠριμάζοντες καὶ οὗτοι ἐντὺς
τοῦ ἔτους κατὰ μῆνα Σεπτέμβριον. Τὸ ἐμπεριέχον τὴν βάλ-

λανον κύπελλον φέρει λεπίδας ἀνακυρτουμένως ἐπὶ τῆς βάσεως των πρὸς τὰ ἔξω, οὕτως ὥστε τὸ κύπελλον φαίνεται ὡς περιδιδυμένον ὑπὸ οὐλῆς κόμης, ἐκ τοῦ μέσου τῆς ὁποίας προβάλλει ἡ ἐμπερικλειομένη βάλανος, προεξέχουσα τοῦ κύπελλου ὀλίγα μόνον χιλιοστὰ τοῦ μέτρου.

Ἄμφοτέρων τῶν δρυῶν τούτων οἱ ἐντελῶς ὄριμοι καρποὶ ἐμπερικλείουσι βάλανον ἐδώδιμον ἔχουσαν γεῦσιν καστάνου. Δὲν εἶνε ἐπομένως ἀπίθανον ὅτι ἡ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων καλουμένη φηγὸς εἶνε ἡ αἰγίλωψ ἢ ἡ μακρολέπις, οὐχὶ δὲ ἡ δρῦς ἢ καλουμένη κοινῶς ἡμεράδι (*Quercus esculus*), καθόσον αὕτη, εἶνε ἡ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων καλουμένη ἡμερίς· τούλάχιστον τοιαύτη εἶνε ἡ γνώμη ἡμῶν.

Τῶν δὲ βαλανιδίων τὸ ἐμπορεύσιμον μέρος εἶνε τὸ κύπελλον (τὸ καυκί) ἐν ᾧ ἐμπεριέχεται ἡ βάλανος, ἥτις ἐξάγεται καὶ χρησιμοποιεῖται πρὸς τροφήν τῶν χοίρων ἢ ρίπτεται ὡς ἐντελῶς ἀχρηστος.

Αἱ βαλανιδεαὶ καρποφοροῦσι μὲν κατ' ἔτος, ἀλλὰ πάντοτε μετὰ ἐν ἔτος πολύφορον μεσολαβεῖ ἐν ἔτος ὀλιγόφορον· ἐνίοτε δὲ παρέρχονται καὶ δύο ἢ καὶ πλείονα ἔτη ὅπως ἐπέλθῃ εὐφορία. Ὡστε τὰ βαλανόδενδρα καρποφοροῦσιν, ὅπως καὶ τὰ ἐλαιόδενδρα, κατὰ διαλείμματα καὶ οὐχὶ κατ' ἔτος. Αἴτιον δὲ τούτου εἶνε κατὰ πᾶσαν πιθανότητα καὶ τὸ ῥάβδισμα, δι' οὗ καταστρέφονται οἱ πλείστοι τῶν ἀνθοφόρων ὀφθαλμῶν, οἵτινες, ὡς γνωστὸν, κατὰ τὸ φθινόπωρον εἶνε τελείως διαπεπλασμένοι διὰ τὸ ἐπιὸν ἔαρ. Ἐν γένει δὲ ἡ καρποφορία προμηνύεται καλλίστη ὅταν, συντρεχουσῶν καὶ τῶν λοιπῶν περιστάσεων, κατὰ τὸ ἔαρ ἐπικρατήσωσιν ἀνεμοὶ δροσεροὶ καὶ ὑγροὶ, οἱοὶ οἱ μεταξὺ τῶν Βορειοδυτικῶν καὶ τοῦ Νότου πνέοντες· τούλάχιστον τοῦτο βεβαιοῖ ἡ ἐν τοῖς παρὰ τὸν Ἀστακὸν δάσεσι κτηθεῖσα πεῖρα.

Ἄμφότερα τὰ ἀνωτέρω περιγραφέντα εἶδη δρυῶν ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον ἀλλήλοις μεμιγμένα (ἐν Μανίνῃ) ἀποτελοῦσιν ἐκτεταμένα δάση ἐν τε τῇ Στερεῇ Ἑλλάδι, τῇ Πελοποννήσῃ καὶ τισὶ τῶν νήσων. Καὶ ἐν μὲν τῇ Στερεῇ πρωτεύου-

σιν αἱ ἐπαρχίαι Βονίτσης καὶ Βάλτου, ἐν αἷς αἱ τρεῖς αὗται ἀποτελοῦσι συνεχόμενα δάση ὀλικῆς ἐκτάσεως 300,000 στρεμμάτων ὡς ἔγγιστα, ταύταις δ' ἔπονται αἱ ἐπαρχίαι Μεσολογγίου καὶ Ἀττικῆς. Ἐν δὲ τῇ Πελοποννήσῃ πρωτεύει ἡ ἐπαρχία Πατρῶν, ἥς ὁ δῆμος τῆς Δύμης κέκτηται τὰ ὁμώνυμα δάση, ἅτινα ἀποτελοῦνται ἀποκλειστικῶς σχεδὸν ἐκ βαλανιδεῶν καὶ ἔχουσιν ἔκτασιν ὑπερεκατοντακισχιλίων στρεμμάτων, ταύτη ἔπεται ἡ ἐπαρχία Λακεδαιμόνος καὶ Γυθείου ἔχουσαι δάση ἐκτάσεως ἐβδομηκοντακισχιλίων ὡς ἔγγιστα στρεμμάτων καὶ αἱ ἐπαρχίαι Τριφυλίας, Πυλίας, Καλαμῶν, Οἰτύλου καὶ Ἐπιδαύρου Λιμηρᾶς. Αἱ δὲ βαλανοπαραγωγοὶ τῶν νήσων εἶνε ἡ Εὐβοία (Καρυστία), ἡ Κέα, ἡ Ἄνδρος, ἡ Νάξος καὶ ἡ Κεφαλληνία, παράγουσαι σχετικῶς μικρὰ ποσά. Καὶ ἡ Θεσσαλία δὲ κατὰ τὰς ἐπαρχίας Ἀλμυροῦ καὶ Βόλου ἐκέκτητο ἄλλοτε σημαντικὰ δάση, ἀλλὰ συνετεία ἐκχερσώσεων ἢ ἔκτασις αὐτῶν περιορίσθη τῶσον, ὥστε ἡ παραγωγὴ ἀμφοτέρων τούτων τῶν ἐπαρχιῶν εἶνε μικρὰ καὶ ὀλίγου λόγου ἀξία.

Ἡ συγκομιδὴ τῶν βαλανιδίων ἐν Ἀστακῷ ἀρχεται πολὺ πρὸ τῆς ἐντελοῦς ὀριμάνσεως τοῦ καρποῦ. Ἡδὴ ἀπὸ τοῦ Ἰουλίου ἀρχονται συλλέγοντες τὸν πρὸ τῆς ὀριμάνσεως αὐτομάτως ἀποπίπτοντά καὶ ἐντελῶς κλειστὸν καρπὸν ὃν τούτου ἕνεκα ἀποκαλοῦσι χαμάδα. Ἡ χαμάδα σχετικῶς πρὸς τὸν ὄγκον αὐτῆς ἔχει βᾶρος πολὺ μέγα καὶ περιέχει δεψικὴν ὕλην μέχρι 40 ο)ο· διὸ καὶ μεγάλως ἐκτιμᾶται· αὕτη δὲ καθ' ἑαυτὴν, ἀναλόγως τῆς ποσότητος, εἰς ἣν ἀναμίγνυται, ὀρίζει καὶ τὴν ποιότητα καὶ τὴν ἀξίαν τοῦ ἐμπορεύματος· οἱ συλλέγοντες τὴν χαμάδα διακρίνουσι κάλλιστα τὴν καλὴν καὶ ὑγιᾶ τῆς ἀνεμοφθόρου, ἥτις εἶνε κούφη, ἐφθαρμένη καὶ ἐλαφροτάτη, διὸ καὶ καλεῖται εὐφύεστατα ψοφάκι ὡς μὴ περιέχουσα δεψικὴν οὐσίαν. Ἡ συλλογὴ τῆς χαμάδος ἐξακολουθεῖ μέχρι τοῦ πρώτου δεκαημέρου τοῦ Αὐγούστου, ὅτε πλέον παύει ἡ αὐτόματος πτώσις. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην τὰ βαλανίδια ἔχουσιν

ικανόν μέγεθος, ἢ μᾶλλον ἔχουσι τὸ κατάλληλον πρὸς συλλογὴν μέγεθος, διὸ καὶ ἀμέσως προβαίνουν μετὰ μεγάλης δραστηριότητος εἰς τὴν συλλογὴν. Ἄλλὰ τὸ βαλανίδιον οὔτε αὐτομάτως πίπτει, ἀλλ' οὔτε καὶ διὰ τῶν χειρῶν συλλέγεται. Οἱ κάτοικοι προτιμῶσι τὸ λεγόμενον *ράβδισμα*, τύπτουσι δηλονότι τοὺς κλάδους διὰ *ράβδων* καὶ ὁ καρπὸς πίπτει κατὰ γῆς καὶ συλλέγεται. Διὰ τοῦ *ράβδισματος* τούτου μεγάλη ἐπέρχεται ζημία εἰς τὰς δρυς, διότι οἱ λεπτότατοι, οἱ καὶ καρποφόροι τοῦ μέλλοντος κλάδοι κατακερματίζονται καὶ καταστρέφονται. Ἰσως δὲ τοῦτο εἶνε τὸ αἴτιον τῆς δυσαναλόγως ἀνίσου καρποφορίας δύο ἀλληλοδιαδόχων ἐτῶν. Καθόσον οἱ πάντες γινώσκομεν, ὅτι ἐν ἔτος εὐφορον καὶ πολύφορον παρακολουθεῖται ὑφ' ἐνός ἢ καὶ δύο ἐτῶν ἀφόρων καὶ ὀλιγοφύρων. Ἐὖ οὕτω συλλεγόμενον βαλανίδιον καλεῖται *ράβδιστὸν* καὶ εἶνε μέχρι τέλους Αὐγούστου ἡμικλειστον. Προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου καὶ ὀριμαζόντων τῶν βαλανιδίων τὸ κύπελλον ἀνοίγει καὶ περὶ τὴν δεκάτην πέμπτην Σεπτεμβρίου ἢ ὄριμος *βάλανος* αὐτομάτως ἐκπίπτει τοῦ κυπέλλου, ὅπερ τότε μένει κενὸν ἐπὶ τῶν κλώνων. Ἐὖ κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην καὶ ἐν τοιαύτῃ καταστάσει συλλεγόμενον βαλανίδιον καλοῦσι *χάχλαν*, *καράκλαν* ἢ *χαρχάλαν* ἢ *χινοπωριάτικον* καὶ *κυραμπούκαν* ἐν Ἰουδαίῳ· οὕτως ἢ συγκομιδῇ ἀρχομένη τὸν Ἰούλιον περατοῦται περὶ τὰ μέσα ἢ τὰ τέλη Σεπτεμβρίου, σπανίως δὲ παρατείνεται μέχρι τῆς 15 Ὀκτωβρίου.

Τὰ ὡς ἀνωτέρω συλλεγόμενα βαλανίδια καὶ τῶν τριῶν κατηγοριῶν ἀπλοῦνται ἐπὶ ὑποστρωμάτων μαλλίνων καὶ ἠλιάζονται μέχρις ἀποξηράνσεως, ὅτε μεταφέρονται εἰς τὰ ἐμπορικὰ κέντρα, πωλοῦνται εἰς τοὺς ἐμπόρους καὶ ἀποθηκεύονται.

Ἄλλὰ τὰ εἰς τὰς ἀποθήκας συγκεντρούμενα βαλανίδια σπανίως εἶνε ἐντελῶς ξηρά· ὄντα δὲ φύσει ὑγροσκοπικὰ περιέχουσι πάντοτε μέγα ποσὸν ὑγρασίας (ὑπερ ἀυξάνει ὅταν τύχη νὰ ἐπικρατήσωσιν ὑγροὶ καὶ βροχεροὶ καιροί), ἔνεκα

δὲ τῆς ὑγρασίας ταύτης καὶ τοῦ κακοῦ ἀερισμοῦ τῶν βαλαναποθηκῶν δὲν βραδύνει νὰ ἐπέλθῃ ζύμωσις τοῦ καρποῦ λαμβάνουσα τὴν ἀρχὴν αὐτῆς ἰδίως ἐκ τῶν ἐν τοῖς κυπέλλοις βαλάνων, ἃς οἱ συλλέγοντες τὸ βαλανίδιον διὰ τε τὸ κοπιῶδες τῆς ἐργασίας καὶ χάριν κερδοσκοπίας ἐπὶ τοῦ βάρους παραμελοῦσι νὰ ἐξάγωσιν. Αἱ *βάλανοι* δὲ, ὡς γνωστὸν, ἐμπεριέχουσι τὸ σπέρμα, ἦτοι τὸ ἔμβρυον τῆς μελλούσης δρυός, τοῦτο δὲ τὸ ἔμβρυον περιέχει ἀζωτούχους οὐσίας, αἵτινες εὐκόλως ζυμοῦνται ὡς καὶ αἱ ἀμυλώδεις οὐσίαι ἐξ ὧν ἀποτελοῦνται αἱ κοτυληδόνες αἱ σκέπουσιν τὸ ἔμβρυον. Ὡς ἐκ τῆς ζυμώσεως δὲ ταύτης ὑψοῦται ἡ θερμοκρασία τοῦ σωροῦ τῶν βαλανιδίων ἐνίοτε μέχρι τοῦ 40° C. τοῦτο δὲ ἠνάγκασε τοὺς βαλανεμπόρους ν' ἀποκαλέσωσι τὴν ἐκ τῆς ζυμώσεως ὑψωσιν ταύτην τῆς θερμοκρασίας *φωτιά*, λέγοντες τὸ βαλανίδι *πέρνει* ἢ *ἐπῆρε* τὴν *φωτιά* του. Ἐνταῦθα φαίνεται, ὅτι τὸ ἐν τοῖς βαλανιδίοις περιεχόμενον κηκιδικὸν ὄξύ μεταποιεῖται διὰ τῆς ἐκ τῆς ζυμώσεως ὑπερθερμάνσεως εἰς πυροκηκιδικὸν ὄξύ. Ἡ ἐποχὴ αὕτη τῆς ὑπερθερμάνσεως ἢ ἐξάψεως εἶνε λίαν κρίσιμος καὶ ἀπαιτεῖ μεγίστην προσοχὴν, διότι ἡ ἀνακίνησις τοῦ ἐν τοιαύτῃ καταστάσει διατελοῦντος βαλανιδίου τὸ καταστρέφει καθ' ὀλοκληρίαν. Ἡ πεῖρα ἐδίδαξεν ὅτι ἀεριζομένης καταλλήλως τῆς ἀποθήκης βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον ἢ ζύμωσις παύει καὶ ἡ θέρμανσις ἐλαττοῦται καὶ δὲν βλάπτεται ἢ μόνον τὸ ἀνώτατον στρώμα ὅπερ ἀφαιρεῖται καὶ ρίπτεται ὡς ἀχρηστον. Ἐὰ τὴν ζύμωσιν ὑποστάντα βαλανίδια τοῦ ἀνωτάτου στρώματος καθίστανται μαλακὰ καὶ λαμβάνουσι χρῶμα μελανωπὸν, πιεζόμενα δὲ ἐν τῇ δρακί ἐξάγουσιν ὑγρὸν χρώματος καστανοῦ βαθέως καὶ σχεδὸν μελανοῦ κηκιδουῦντος τὴν χεῖρα. Ὁ δὲ σωρὸς τῶν ἐν ζυμώσει καὶ ἐξάψει βαλανιδίων ὑποχωρεῖ ὑπὸ τὸν πόδα, ὅστις βυθίζεται ἐν τῷ σωρῷ περὶ τὰ 40 ἐκατοστὰ τοῦ μέτρου. Διὸ πολλάκις βαδίζουσιν ἐπὶ τῶν σωρῶν ὅπως βεβαιωθῶσιν ἂν ἐπικηται κίνδυνος ζυμώσεως καὶ ἐξάψεως.

Τὸ φαινόμενον τοῦτο ἠδύνατο νὰ προληφθῆ ἀποθηκευομένων τῶν βαλανιδίων εἰς ἀποθήκας καλῶς ἀεριζομένας καὶ συχνὰ μετατοπιζομένων ἀπὸ θέσεως εἰς θέσιν, ὅπως ταῦτα ἀεριζόμενα ἀποξηραίνωνται ἐντελέστερον· πληροφορούμεθα δὲ ὅτι τοῦτο λαμβάνει χώραν ἐν Γυθείῳ, ὅπου τὴν ἀνακίνησιν καὶ μετατόπισιν ταύτην ἐκτελουμένην ἀνὰ πᾶν δεκαήμερον, καλοῦσι μπάλισμα (πτυάρισμα).

Δεῖγμα βαλανιδίου λαμβανόμενον ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ σωροῦ προσφάτως ὑπερθερμανθέντος φαίνεται ὡς εὐρωτιῶν (μουχλιασμένον), ἀλλ' ὁ εὐρὼς οὗτος βαθμῆδὸν ἐξαφανίζεται καὶ τὸ βαλανίδιον ἐπανέρχεται εἰς τὴν προτέραν αὐτοῦ κατάστασιν, μόνον δὲ τὸ ἀνώτατον στρώμα βλάπτεται, διὸ ὡς προεῖρηται, ἀφαιρούμενον ῥίπτεται ὡς ἄχρηστον.

Ἡ ἀνωτέρω περιγραφεῖσα ἔξαψις καὶ ὑπερθέρμανσις συχνότατα λαμβάνει χώραν καὶ ἐντὸς τῶν πλοίων διαρκούντος τοῦ πλοῦ μετὰ τῶν αὐτῶν φαινομένων καὶ τῶν αὐτῶν ἀποτελεσμάτων, ἅτινα ἀνωτέρω περιεγράφησαν. Ἐὰν δ' ἀφαιρεθῆ τὸ κάλυμμα τοῦ κύτους τοῦ πλοίου τασοῦτος ἀτμὸς μετὰ καπνοῦ ἐξέρχεται, ὥστε νομίζει τις ὅτι πυρκαϊὰ ἐξερράγη ἐν τῷ πλοίῳ. Ἀλλ' ὅπως ἐν ταῖς ἀποθήκαις οὕτω καὶ ἐνταῦθα ἀποφεύγουσι τὴν ἀνακίνησιν, ὡς καταστρέφουσιν τὸ βαλανίδιον, περιορίζονται δὲ εἰς μόνον τὸν ἀερισμὸν ἀφίνοντες ἀνοικτὸν τὸ κύτος μέχρις οὐ παρέλθῃ ἢ ἔξαψις, καὶ τότε ἀφαιρεῖται ἐπιμελῶς τὸ ἀνώτατον στρώμα, ὅπερ καὶ μόνον καθίσταται ἄχρηστον καλύπτεται δὲ ἐκ νέου τὸ στόμιον τοῦ κύτους.

Ὡς ἐκ τοῦ τόπου τῆς προελεύσεως αὐτῶν τὰ βαλανίδια τάσσονται ἀναλόγως τῆς ποιότητος εἰς τὰς ἐξῆς κατηγορίας· 1) Σμύρνης, ὑπερτεροῦντα πάντων κατὰ τὴν ποιότητα. 2) Μιτυλήνης. 3) Ρόδου μετὰ τῶν τῆς ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ Μάκρης. 4) Τρωάδος, ἧς ἢ ἐσοδεία πολλάκις εἶνε τόσον ἐκλεκτὴ, ὥστε τὰ βαλανίδια μεταφέρονται εἰς Σμύρνην καὶ ἐξάγονται ὡς σμυρναϊκά. 5) Ἑλλάδος, τασσόμενα εἰς τὰς ἐξῆς πέντε κατηγορίας· α') Γυθείου, προτιμώμενα διὰ τὴν

ἐκλεκτὴν αὐτῶν ποιότητα, β') Ἀστακοῦ, γ') Καρβάσσαρᾶ, δ') Δύμης, ε') Κέας καὶ σ') Καραμανίας.

Ὡς πρὸς τὴν περιποίησιν καὶ τὴν ἐπιμέλειαν τῶν ἐμπορευσίμων βαλανιδίων προέχει ἡ Σμύρνη, ὅπου ἡ περιποίησις καὶ ἡ εἰς ποιότητος διαίρεσις ἀποτελεῖ συστηματικὴν τέχνην. Ἐκεῖ ἐντὸς πελωρίων ἀποθηκῶν καταλλήλως ἠκοδομημένων χιλιάδες κορασιῶν καὶ γυναικῶν καταγίνονται εἰς τὴν διαλογὴν καὶ ἐκκάθαρσιν τοῦ βαλανιδίου ἐξ οὗ καταρτίζουσι τὰς ἐξῆς πέντε ποιότητας.

(ἀκολουθεῖ)

Ν. ΧΑΛΩΡΟΣ
Ἐπιθεωρητὴς τῶν ἐκσῶν.

Π Ε Ρ Ι ΤΗΣ ΔΙΑΡΚΟΥΣ ΕΚΘΕΣΕΩΣ ΤΗΣ ΛΙΕΓΗΣ

Πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν.

Τὸ ἐμπορικὸν ἐπιμελητήριον τῆς Λιέγης τῆ ἀρωγῆ καὶ ἐπιβλέψει τοῦ Δήμου ὠργάνωσεν ἐν τῇ βιομηχανικωτάτῃ ταύτῃ πόλει τῆς Βελγικῆς διαρκῆ ἐκθεσιν τῶν παραγομένων ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ παντοίων φυσικῶν, γεωργικῶν ἢ βιομηχανικῶν προϊόντων ὡς καὶ τῶν εἰσαγομένων ἢ δυναμένων νὰ εἰσαχθῶσιν εἰς αὐτὴν εἰδῶν.

Σκοπὸς τῆς διαρκοῦς ταύτης ἐκθέσεως εἶνε ἡ καθοδήγησις τῶν ἐπισκεπτομένων αὐτὴν περὶ τῆς ποιότητος τῶν ἐκθεμάτων, τῆς τιμῆς, τῆς εὐκολίας τῆς μεταφορᾶς καὶ τῆς προμηθείας αὐτῶν, τὰς πληροφορίας δὲ ταύτας χορηγεῖ τὸ ἐν τῇ ἐκθέσει συστηθὲν ἰδιαίτερον γραφεῖον τῶν ἐμπορικῶν πληροφοριῶν.

«Οὐδεὶς ἀγνοεῖ, λέγει σὺν τοῖς ἄλλοις ἡ ἀποσταλεῖσα ἡμῖν ἀγγελία τῆς διαρκοῦς ταύτης ἐκθέσεως, ὅτι ἡ καταργασία τῶν μετάλλων προήχθη ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τῆς Λιέγης σπουδαίως καὶ ὅτι χάρις εἰς τὴν ποιότητα τῶν πρώτων ὑλῶν τῶν ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ εὐρισκομένων, τὴν τελειότητα τῶν μέσων καὶ τὴν ἱκανότητα καὶ εὐθηνίαν τῶν τεχνιτῶν

τὰ μετάλλια σκεύη καὶ αἱ μηχαναὶ αἱ κατασκευαζόμεναι ἐν Λιέγη εἶνε ἐκλεκτὰ καὶ οἰκονομικά.» "Ὡστε φρονῶ ὅτι καὶ οἱ κάτοχοι μεταλλείων ἐλληνικῶν δύνανται νὰ ὠφελθῶσιν ἀποστέλλοντες εἰς τὴν ἐκθεσιν ταύτην δείγματα τῶν μεταλλευμάτων αὐτῶν. Ἄλλὰ κυρίως συμφέρει νὰ λάβωσι μέρος εἰς τὴν διαρκῆ τῆς Λιέγης ἐκθεσιν οἱ γεωργικῶν προϊόντων παραγωγεῖς ἡμῶν. Οἱ ἡμέτεροι οἶνοι, αἱ σταφίδες, τὰ σῦκα, τὰ βαλανίδια, οἱ βάμβακες, τὰ ἔλαια, τὸ σῆσαμον, τὰ καπνὰ, τὰ δέρματα, ἀκατέργαστα ἢ κατεργασμένα, ἡ ῥητίνη κτλ. κτλ. δύνανται λίαν ἐπωφελῶς νὰ ἐκτεθῶσι συνοδευόμενα διὰ σημειώσεων ἀφορωσῶν τὸ διαθετόμενον ποσόν, τὴν τιμὴν, τὸ ἐπὶ τῆς ἐξαγωγῆς καταβαλλόμενον τέλος, τὰ μέσα τῆς συγκοινωνίας, κτλ.

Ἡ ὑπηρεσία τῆς ἐκθέσεως τελεῖται δωρεάν, οὐχ ἥττον αἱ μέχρι τῆς παραδόσεως εἰς τὴν διεύθυνσιν τῆς διαρκοῦς ἐκθέσεως δαπάναι καὶ φροντίδες πρὸς ἀποστολὴν τῶν δειγμάτων ἐπιβαρύνουσι τὸν ἀποστολέα, ὅστις δύναται νὰ διαβιβάσῃ αὐτὰ δαπάναις αὐτοῦ καὶ διὰ μέσου τοῦ ἐν Λιέγη ἡμετέρου προξένου.

Διὰ πλειοτέρας πληροφορίας οἱ ἐνδιαφερόμενοι ἀποτανοῦνται.

An Musée Commercial

Place Saint-Barthélemy

(Belgique)

LIEGE

Ὁ καθ' ἑκάστην ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἀναπτυσσόμενος ἀνταγωνισμὸς ἐν τῇ ἐξοδεύσει τῶν παντοίων προϊόντων τῶν διαφόρων χωρῶν ἐπιβάλλει τὸ καθῆκον εἰς πάντα παραγωγέα καὶ ἰδίως εἰς τοὺς Δήμους νὰ λαμβάνωσι μέρος προθύμως εἰς πᾶσαν ἐκθεσιν, ἧς σκοπὸς εἶνε ἡ γνωστοποίησις τῆς παραγωγῆς, τῆς ποιότητος καὶ τῶν τιμῶν τῶν προϊόντων αὐτῶν, ἕθεν δὲν ἀμφισβᾶλλομεν ὅτι οἱ ἡμέτεροι παραγωγεῖς καὶ οἱ Δήμοι μετ' ἐνδιαφέροντος θ' ἀναγνώσωσι τὴν περὶ τῆς διαρκοῦς ἐκθέσεως τῆς Λιέγης ἀγγελίαν ταύτην· προτρεπόμενοι δὲ θὰ σπεύσωσι νὰ λάβωσι μέρος εἰς αὐτήν,

ἀποστέλλοντες δείγματα τῶν πρὸς ἐξαγωγὴν προϊόντων αὐτῶν συνοδευόμενα μεθ' ὅσων οἶόν τε πλειοτέρων καὶ καταλληλοτέρων πληροφοριῶν.

Ἴν' Ἀθήναις, τῇ 24 Ἰανουαρίου 1887

Εὐπειθέστατος

Ὁ Ἐπιθεωρητὴς τῆς Γεωργίας

Π. ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ

ΓΕΩΡΓΙΚΗ ΖΩΟΛΟΓΙΑ

Ο ΑΙΓΟΘΗΛΗΣ ΚΑΙ Ο ΔΡΥΚΟΛΑΠΤΗΣ

Ὁ Αἰγοθήλης καλούμενος κοινῶς λαγοβυζάστρα ἔχει κεφαλὴν βραχεῖαν καὶ παχεῖαν, ὀφθαλμοὺς μεγάλους καὶ στρογγύλους, πτέρωμα χρώματος γαιώδους, πετᾶ μόνον ἐν καιρῷ νυκτός τὴν δὲ ἡμέραν διάγει εἰς ἀπόκεντρα μέρη. Τὸ βράμφος αὐτοῦ εἶνε λεπτὸν, βραχὺ καὶ βαθέως ἐσχισμένον ὡς τὸ τῆς χελιδόνος. Παρὰ πᾶσι τοῖς λαοῖς τῆς γῆς ἐπικρατεῖ ἡ ἰδέα, ὡς καὶ τ' ὄνομα δεικνύει, τὸ τε ἀρχαῖον καὶ τὸ νεώτερον, ὅτι τὸ πτηνὸν τοῦτο θηλάζει τὰς αἰγας καὶ τοὺς λαγωοὺς εἰς βαθμὸν ὥστε ἐξαντλεῖ αὐτούς. Παραδέχονται ἐπίσης ὅτι ἀπλοῦν τι κτύπημα τῆς πτέρυγός του ἀποτυφλώνει τὰ ζῷα, καὶ ὅτι ἡ φωνὴ του, ὀξύτερα καὶ αὐτῆς τῆς γλαυκός, προμηνύει πᾶσας τὰς δυστυχίας. Πάντα ταῦτα εἶναι μῦθοι, ὁ αἰγοθήλης ἀνήκει εἰς τὰ ὠφελιμώτερα τῶν πτηνῶν, οὔτε θηλάζει, οὔτε ἀποτυφλοῖ, οὔτε τρώγει κρέας ἢ σπόρους, ἀλλὰ χιπτεῖ μετ' ἀπιστεύτου λαιμαργίας πάντα τὰ νυκτερινὰ ἕντομα, ἐν οἷς εὐρίσκονται πλεῖστοι ἐχθροί μας. Τὰ βομβοῦντα ἐν τῷ σκύτει μεγάλα κολεόπτερα, ὧν τινων αἱ κάμπαι κατατρώγουσι τὰς ῥίζας καὶ τὰ ξύλα, αἱ νυκτεριναὶ ψυχαὶ τῶν ὁποίων αἱ κάμπαι καταστρέφουσι τὰ δένδρα καὶ ὄσπρια ἡμῶν, πάντα τὰ μικρὰ ἕντομα μυῖαι, οἰστροὶ καὶ κώνωπες, εὐρίσκουσι τὸν τάφον ἐν τῷ χαίνοντι στόματι τοῦ αἰγοθήλου.

Ὁ Δρυκολάπτης (τσομπανάκος καὶ τσιμελητάρικ) κοινῶς

δὲν ἀπολαύει τῆς ἀγάπης τῶν γεωργῶν, θεωρούμενος ὅτι διὰ τοῦ ῥάμφους του πλήττων βλέπτει τὰ δένδρα ἐντούτοις θαρρούντως συνιστῶμεν τὸ πτηνὸν τοῦτο, ὡς ἐν ἐκ τῶν ὠφελιμωτέρων. Ἐὰν κτυπήματα αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ φλοιοῦ διπλοῦν ἔχουσι σκοπὸν. Διὰ τοῦ ῥάμφους σχίζουσι τὸν φλοιὸν μέχρι τοῦ ξύλου διὰ νὰ συλλάβωσι διὰ τῆς ὀξείας αὐτῶν γλώσσης τὰ ἔντομα καὶ τὰς νύμφας των, αἵτινες εὐρίσκονται ἐκεῖ. Ἄλλοτε πάλιν πλήττουσι τὸν φλοιὸν ἀπλῶς διὰ νὰ ἐξαναγκάσωσι τὰ ὑποκάτω κρυπτόμενα ἔντομα νὰ ἐξέλθωσι. Διὰ τοῦτο μετὰ τινος κτύπου βλέπομεν τὸ πτηνὸν πετῶν ἐπὶ τοῦ ἀντιθέτου μέρους τοῦ κορμοῦ μετὰ μεγίστης ταχύτητος καὶ ἐξετάζον τὰς σχισμὰς τοῦ φλοιοῦ. Τῶν πτηνῶν τούτων παρ' ἡμῖν ὑπάρχουσιν ἤδη τινὰ, τοῦ κοινοτέρου ὅμως πάντων τὸ πτέρωμα εἶνε ἐρυθρῶν φέρον πληθὺν λευκῶν στιγμάτων.

ΝΙΚΟΛ. ΧΡ. ΑΠΟΣΤΟΛΙΑΝΣ.

ΑΓΩΝ ΤΩΝ ΣΤΑΦΙΔΩΝ ΕΝ ΓΑΛΛΙΑ

Ἡ καθ' ἑκάστην αὐξάνουσα κατανάλωσις τῶν σταφίδων ἐν Γαλλίᾳ ἀπὸ τινος ἔθεσεν εἰς κίνησιν τοὺς μὴ εἰσέτι ὑπὸ τῆς φυλλοξήρας καταστραφέντας ἀμπελοκτῆμονας ὡς καὶ τὸ δημοτικὸν συμβούλιον τῶν Παρισίων, ἐνθα ἡ κατασκευὴ τοῦ σταφιδίτου οἴνου ἔλαβε τιαύτας διαστάσεις, ὥστε ἡλαττώθη λίαν ἐπαισθητῶς ἢ ἐκ τῆς φορολογίας τῶν οἴνων τῶν εἰσαγομένων εἰς τὴν μεγαλόπολιν ταύτην δημοτικὴ πρόσοδος. Καὶ οἱ μὲν πρῶτοι διὰ τῶν ἐνεργειῶν αὐτῶν ἐπέτυχον νὰ ὑποχρεωθῶσιν οἱ κατασκευασταὶ τοῦ σταφιδίτου οἴνου νὰ θέτωσι τοῦτον εἰς κυκλοφορίαν οὐχὶ ὡς οἴνου ἀπλῶς, ἀλλ' ὡς σταφιδίτην οἴνον· τὸ δὲ δημοτικὸν συμβούλιον τῶν Παρισίων ἀπεφάσισε νὰ ἐπιβαρυνθῶσιν αἱ μέχοι τοῦδε ἄτελῶς (δηλαδὴ μὴ ἐπιβαρυνόμεναι διὰ δημοτικοῦ φόρου) εἰσαγόμεναι εἰς τὴν πόλιν ταύτην σταφίδες διὰ δημοτικοῦ φόρου ἐκ φράγκων τριάκοντα δύο ἀνὰ ἑκατὸν

χιλιόγραμμα. Εἰς τὴν ἐπιβολὴν τοῦ φόρου τούτου συνετέλεσε καὶ ὁ Σύνδεσμος τῶν ἐκτὸς τῶν Παρισίων μεγάλων παραγωγῶν σταφιδίτου οἴνου, ὅστις διὰ τῆς ἀπὸ τοῦ παρελθόντος Ἀπριλίου ἐπιδοθείσης ἀναφορᾶς αὐτοῦ πρὸς τὸν ὑπουργὸν τῶν οἰκονομικῶν ἐπεζήτη ὄχι μόνον τὴν ἐπιβολὴν ὁμοίου δημοτικοῦ τέλους εἰς τὴν εἰς Παρίσι εἰσαγομένην σταφίδα, ἀλλὰ καὶ εἰς ἅπασαν τὴν ἐν Γαλλίᾳ καταναλισκομένην (Moniteur vinicole 6 Avril 1886). Ἐνθα αἱ αἰτήσεις ταύτην ἐπέβλεπε τοῖς μεγάλοις παραγωγεῦσι σταφιδίτου οἴνου τὸ συμφέρον. Διότι διὰ τοῦ μέτρου τούτου θὰ περιωρίζετο σπουδαίως ἡ πρόχειρος καὶ ἐν σμικρῷ ὑπὸ τῶν λιανοπωλητῶν ἐν Παρίσι καὶ ἐν ἄλλοις μεγάλοις κέντροις τῆς Γαλλίας ὡς καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς χωρίοις κατασκευὴ σταφιδίτου οἴνου, ὅτε οἱ καταναλωταὶ κατ' ἀνάγκην θὰ κατέφευγον εἰς τοὺς μεγάλους παραγωγεῖς σταφιδίτου οἴνου, ὧν τὸ προϊόν ἐπιβαρύνεται διὰ τοῦ μεγάλου ἐπὶ τῆς καταναλώσεως τοῦ οἴνου φόρου, ἐνῶ τῶν μικρῶν παραγωγῶν τὸ προϊόν διαφεύγει τὸν φόρον τοῦτον.

Ὁ κατὰ τοῦ σταφιδίτου οἴνου πόλεμος ἀνεπτύχθη ἔτι δριμύτερος ἐν Ἀλγερίᾳ, ἐνθα αἱ τελωνιακαὶ ἀρχαὶ ἀπεφάσισαν νὰ θεωρήσωσι τὸν ἐκ Γαλλίας προερχόμενον σταφιδίτην οἴνον ὡς τεχνητὸν καὶ ἐπομένως ἐπιβάλλουσιν αὐτῷ οὐχὶ τὸν κεκανονισμένον διὰ τοὺς φυσικοὺς οἴνους δημοτικὸν φόρον, ἀλλὰ φορολογεῖσι τὸ ἐν αὐτῷ περιεχόμενον οἰνόπνευμα πρὸς 45 φράγκα τὸ ἑκατόλλιτρον (τὰς 78 ὀκάδας καθαροῦ οἰνόπνεύματος). Τὸ μέτρον τοῦτο δυσηρέστησε τοὺς παραγωγεῖς σταφιδίτου οἴνου τῆς μεσημβρινῆς Γαλλίας, οἵτινες εἰσάγουσιν ἀπὸ τινος τὸ εἶδος τοῦτο εἰς Ἀλγερίαν, δι' ὃ τὸ Ἐμπορικὸν Ἐπιμελητήριον τῆς Σέττης κατὰ τὸν παρελθόντα Νοέμβριον ἀνηνέχθη πρὸς τὸν ὑπουργὸν τῶν οἰκονομικῶν αἰτήσαν τὴν περιστολὴν τῆς ὑπερβάσεως ταύτης τῶν τελωνιακῶν ἀρχῶν τῆς Ἀλγερίας. Ἄλλ' οὗτος διὰ σοφιστικωτάτης ἀπαντήσεως ἀποδεικνύει τῷ Ἐμπορικῷ Ἐπιμελητηρίῳ ὅτι αἱ τελωνιακαὶ ἀρχαὶ τῆς Ἀλγερίας εὐρη-

ται ἐν τῷ δικαίῳ, καὶ ὅτι ὀρθῶς πράττουσι φορολογοῦσαι τὸ οἰνόπνευμα τὸ περιεχόμενον ἐν τῷ σταφιδίτῳ οἴνῳ καὶ οὐχὶ τὸν οἶνον αὐτόν. (Moniteur Vinicole 25 Janvier 1887.)

Ἐξ ἀπάντων τούτων φαίνεται ἡ τάσις τῆς διεπούσης τὴν Γαλλίαν μερίδος τοῦ νὰ περιορίσῃ διὰ διαφόρων δασμολογικῶν μέτρων τὴν καθ' ἐκάστην ὑπεραυξάνουσαν ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ κατανάλωσιν τοῦ σταφιδίτου οἴνου, πρὸς βλάβην βεβαίως τῶν συμφερόντων τῶν ἀμπελοκτημόνων τῆς βορείου καὶ ἀνατολικῆς Γαλλίας, ἐνθα ἡ φυλλοξήρα ἢ δὲν ἐνεφανίσθη εἰσέτι, ἢ ἕνεκα τοῦ ψυχροῦ τοῦ κλίματος δὲν φαίνεται λαμβάνουσα λίαν ἐπικινδύνους διαστάσεις. Μάτην οἱ ἀντίθετα συμφέροντα ἔχοντες ἀγωνίζονται ν' ἀποδείξωσιν ὅτι «ὁ σταφιδίτης οἶνος εἶνε ποτὸν ὑγιέστατον καὶ προσιτόν» ταῖς ἐργατικαῖς τάξεσι, τοῖς πολλοῖς. Ὁ οἶνος οὗτος, «λέγουσι, καλῶς κατασκευασμένος καταναλίσκεται καὶ οὐδὲν ἀπεδοκίμασεν αὐτόν. Ἡ διεύθυνσις τῶν ἐμμέσων φόρων ἐπιτηρεῖ τὴν κατασκευὴν αὐτοῦ, δέχεται αὐτόν ἐν ταῖς ἀποθήκαις τῆς παρακαταθήκης καὶ τὸν ὑποβάλλει εἰς τὰ αὐτὰ τέλη καὶ τὸν ἐκ χλωρῶν σταφυλῶν παρασκευαζόμενον. Ὁ νόμος, ὡς πρὸς τὴν φορολογίαν καὶ τὴν ὑγιεινὴν, παραδέχεται τὸν σταφιδίτην οἶνον ὡς πάντα οἶνον προερχόμενον ἐκ σταφυλῶν. Οὐδέποτε τὸ ἐπὶ τῆς δημοσίας ὑγείας Συμβούλιον, ἢ Ἱατρικὴ Ἀκαδημία καὶ αἱ ἐπιστημώτεραι ἱατρικαὶ ἀρχαὶ ἔφεξαν τὸν σταφιδίτην οἶνον. Ὁ διευθυντῆς δὲ τοῦ δημοτικοῦ χημείου τῶν Παρισίων, οὐτινος ἡ αὐστηρότης χάριν τῆς περιστολῆς πάσης νοθεύσεως καὶ ἀναμίξεως ἐπιβλαβοῦς τῇ ὑγείᾳ εἶνε πασίγνωστος, ἐξετέλεσε πολλὰς ἀναλύσεις τοῦ οἴνου τούτου, οὐτινος τὴν κατανάλωσιν εὐρεν ἄψογον. Ὅπως κωλυθῆ ἡ χρῆσις τοῦ σταφιδίτου οἴνου ἀπαιτεῖται νόμος στηριζόμενος ἐπὶ τῶν παραστάσεων τῆς Ἱατρικῆς Ἀκαδημίας καὶ τοῦ ἐπὶ τῆς δημοσίας ὑγείας Συμβουλίου. Οὐδεμίαν δὲ παράστασιν τοιαύτην ἐγένετο, ἀλλ' οὔτε τοιοῦτος νόμος ὑπάρχει· ἡ κατασκευὴ καὶ πώλησις τοῦ σταφιδίτου οἴνου εἶνε ὄχι μόνον ἀβλαβῆς, ἀλλὰ καὶ εὐεργετικὴ

«διὰ τὰς ἀπορωτέρας τάξεις. Ἐκεῖνο μόνον, ὅπερ ὁ νόμος ἀπαγορεύει εἶνε ἡ πώλησις σταφιδίτου οἴνου ἀντὶ οἴνου προερχομένου ἐκ χλωρῶν σταφυλῶν (Moniteur Vinicole 30 Novembre 1886)». Καὶ μ' ὅλα ταῦτα αἱ διηγετικαὶ ἐπιθέσεις τῶν τελωνιακῶν ἀρχῶν τῆς Γαλλίας κατὰ τοῦ σταφιδίτου οἴνου ἀποδεικνύουσι μεθ' ὀπόσου φόβου οἱ κυβερνῶντες τὴν χώραν ταύτην βλέπουσι τὴν καθ' ἐκάστην αὐξάνουσαν βιομηχανίαν τοῦ ποτοῦ τούτου. Τὸ κατὰ τοῦ σταφιδίτου δὲ οἴνου αἶσθημα τοῦτο μεγάλης μερίδος τοῦ γαλλικοῦ πληθυσμοῦ ἐκφράζει ὁ Χρόνος τῶν Παρισίων διὰ τῶν ἐξῆς :

«Τὸ κοινὸν δὲν αἰσθάνεται τὴν σπουδαιότητα τοῦ ζητήματος τοῦ σταφιδίτου οἴνου. Στατιστικὴ τῆς κατασκευῆς αὐτοῦ εἶνε ἀδύνατος ἕνεκα τῶν ἀπειραρίθμων καταδολιεῦσεων, αἵτινες συμβαίνουσιν· οὐχ ἤττον ὑπολογίζεται, ὅτι κατασκευάζονται κατ' ἔτος οὐχὶ ἕλαττον τῶν 4—5 ἑκατομμυρίων ἑκτολίτρων τοιοῦτου οἴνου. Οἱ δὲ Γάλλοι πίνουσι τὰ πέντε ταῦτα ἑκατομμύρια ἑκτολίτρων οἴνου ἀγνοοῦντες τὴν φύσιν τοῦ ποτοῦ, διότι οὐδέποτε ὁ ἔμπορος προσφέρει τῷ πελάτῃ αὐτοῦ σταφιδίτην οἶνον, μεταμορφῶντων αὐτόν ἐν τῇ ἀποθήκῃ του εἰς κοινὸν οἶνον δι' ἀπλῆς μεταλλαγῆς τῆς ἐπιγραφῆς. Πρὸ τινῶν ἐτῶν ὁ σταφιδίτης οἶνος κατασκευάζετο κυρίως εἰς τὰ πέριξ τῶν Παρισίων ἐν μεγάλοις ἐργαστηρίοις, τὰ ὅποια ὠμολόγουν εὐκρινῶς τὴν βιομηχανίαν αὐτῶν ἐπὶ τῶν ἐπιγραφῶν των. Ἀκολούθως, ἐπειδὴ ἡ εἰς Παρίσιους εἰσαγωγὴ ἦτο ἀτελής, ἤρχισαν νὰ κατασκευάζωσι τὸν σταφιδίτην οἶνον λαοθακίως ἐντὸς τῆς πόλεως. Μικρέμποροι καὶ ἀπλοὶ λιανοπωληταὶ διατηροῦσιν ἐν ταῖς ἀποθήκαις αὐτῶν βουτῖα, ἐν αἷσις τελεῖται ἡ ζύμωσις τῆς σταφίδος. Ἐν 1879 εἰσήγοντο εἰς Παρίσιους ὀκτὼ μόνον ἑκατομμύρια χιλιογράμμων σταφίδος, ἐνῶ σήμερον εἰσάγονται 95 ἑκατομμύρια. Τὰ ἐπὶ πλέον 87 ἑκατομμύρια μετατρέπονται ἅπαντα εἰς οἶνον, πρὸς 25 δὲ χιλιογράμμω σταφίδος δι' ἕκαστον ἑκατόλιτρον ἀποφέρουσι 348,000 ἑκατόλιτρα σταφιδίτου οἴνου.

«Δύνανται οί πλείστοι τῶν Παρισίνων νὰ ἐννοήσωσιν ὅτι ἡ ἀπόλις αὐτῶν παράγει οὕτω σήμερον περισσότερον οἶνον πολλῶν οἰνοφόρων νομῶν τῆς Γαλλίας; (Le Temps, 19 Fevrier 1887).»

Τὸν ἀγῶνα, ὃν διέρχεται σήμερον ἐν Γαλλίᾳ ἡ κατανώσις τῆς σταφίδος θὰ ἐλαττώσῃ μόνον ἐν μέτρον, ὅπερ πιθανὸν ὅσον οὕτω νὰ ληφθῇ ἐν Γαλλίᾳ. Ἐν προγενεστέρω τεύχει ἐμνημονεύσαμεν, ὅτι ἡ γαλλικὴ Κυβέρνησις προὔτιθετο νὰ εἰσαγάγῃ εἰς τὴν βουλὴν νομοσχέδιον περὶ περιορισμοῦ τῶν βαθμῶν τοῦ οἰνοπνεύματος τῶν ἀπὸ τοῦ ἐξωτερικοῦ εἰσαγομένων οἴνων ἀπὸ 15.9 εἰς 12 (Ἑλληνικῆς Γεωργίας τόμος Β'. σελίς 235). Τὸ νομοσχέδιον τοῦτο ὑπεβλήθη ἤδη καὶ συζητηθήσεται ὅσον οὕτω, ἔχει δὲ πρῶτον σκοπὸν τὴν προστασίαν τῆς ἐγχωρίου παραγωγῆς, ἣν παρὰ τὸ παράδειγμα τῶν ἄλλων κρατῶν, ἡμεῖς ὄλως παραμελοῦμεν. Διὰ τῆς κατὰ τέσσαρα περίπου ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν ἐλαττώσεως τῆς οἰνοπνευματικῆς δυνάμεως τῶν οἴνων τῶν εἰσαγομένων εἰς Γαλλίαν θὰ παρακωλυθῇ ἡ εἰσαγωγὴ πλείστων οἴνων, οἵτινες δὲν ταξειδεύονται ἀνευ προσθέτου οἰνοπνεύματος μέχρι 16 0/0, τὸ 4 δὲ ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν πρόσθετον τοῦτο οἰνόπνευμα ἐπιβαρύνον σπουδαίως διὰ προσθέτου φορολογίας τοὺς οἴνους τούτους θὰ παρεμποδίζῃ τὴν εἰς Γαλλίαν εἰσαγωγὴν αὐτῶν ἢ τοῦλάχιστον θὰ καθιστᾷ αὐτὴν δαπανηροτέραν· ἡ ἐλάττωσις δὲ τῆς εἰς Γαλλίαν εἰσαγωγῆς αὐτῶν ἢ ἡ κατὰ ταύτην ἀπότισις μεγαλητέρων τελῶν θὰ ἐμψυχώσῃ βεβαίως καὶ θὰ ἐπεκτείνῃ τὴν κατανώσιν τῆς σταφίδος ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ. Οὐχ ἥττον ἢ ὑπὸ τοιούτους ὅρους βελτίωσις τῆς ἀγορᾶς τῆς σταφίδος ἐν Γαλλίᾳ θὰ παραβλάβῃ κατ' ἀνάγκην τὴν ἤδη ἀναπτυσσομένην ἡμετέραν οἰνοποιίαν, διότι πλείστοι τῶν ἡμετέρων οἴνων, οἵτινες σήμερον εἰσάγονται ἐν Γαλλίᾳ, δὲν εἶνε ποσῶς ταξειδεύσιμοι, ἐὰν δὲν περιέχωσι 16 0/0 οἰνόπνευμα.

Π. ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ

Ο Θ. Γ. ΟΡΦΑΝΙΔΗΣ (*) ΩΣ ΒΟΤΑΝΙΚΟΣ

ΣΚΙΑΓΡΑΦΙΑ

ὑπὸ Θ. ΔΕ ΧΕΛΔΡΑΪΧ Δ. Φ.

Ἡγάπα τὰ ἀνθὴ ὑπερβολικῶς, μετ' ἔρωτος ἀληθοῦς· ἡγάπα τὰ ἀνθὴ ἐν τῇ φύσει, ὅπου τὰ ἐζήτει ἐπιμόνως· ἡγάπα αὐτὰ ἐν τῷ κήπῳ, ὅπου τὰ ἐκαλλιέργει μετ' ἐπιμελείας· τὰ ἡγάπα καὶ ἀπεξήραμμένα ἐν ταῖς συλλογαῖς τοῦ σπουδαστηρίου του, ὅπου τὰ ἐμελέτα ἐπιστημονικῶς. Ὁ τριπλοῦς αὐτὸς ἔρως χαρακτηρίζει τὸν Ὀρφανίδην, ὁ δὲ ἐνθουσιασμὸς ὁ ἰδιάζων εἰς τοὺς ἀληθῶς ἐπιστήμονας, ὁ ὑπὲρ τῆς ἐπιστήμης ζήλος αὐτοῦ εἶχε τι τὸ ἰδανικόν· ὁ Ὀρφανίδης ὡς ποιητῆς ἔφερεν ὡς εἰπεῖν τὴν ποίησιν καὶ ἐν τῇ ἐπιστήμῃ. Σπάνιοι εἶνε οἱ τοιοῦτοι, ἐν τῇ συγχρόνῳ ἐποχῇ τοῦ ὕλισμοῦ καὶ τῆς ἰδιοτελείας, σπάνιοι ἰδίως οἱ βοτανικοὶ οἱ συνενοῦντες ἐν τῷ αὐτῷ προσώπῳ καὶ ἐξ ἴσου τὴν ἀγάπην πρὸς τὰς θεωρητικὰς τῆς ἐπιστήμης σπουδὰς μετὰ τοῦ ἔρωτος πρὸς τὰς ἐρεῦνας, τὰ ταξείδια καὶ τὰς ἐκδρομὰς πρὸς συλλογὴν φυτῶν, καὶ τῆς ἀγάπης διὰ τὴν πρακτικὴν καὶ ἰδίως ὠφέλιμον εἰς τὴν ἀνθρωπότητα ἐφαρμογὴν τῆς ἐπιστήμης, δηλ. τὴν κηπουρικὴν καὶ τὴν γεωργίαν. Τοιοῦτοι σπάνιοι τὴν σήμερον, ἦσαν οἱ πατέρες τῆς ἐπιστήμης ὁ

(*) Ἐν προγενεστέρω τεύχει (Ἑλλην. Γεωργίας τόμος Β'. σελίς 366) ὑπεσχέθημεν νὰ δώσωμεν τοῖς ἡμετέροις ἀναγνώσταις πληρεστέρας πληροφορίας περὶ τῶν ἔργων καὶ τοῦ θίου τοῦ ἀοιδίμου Θ. Ὀρφανίδου. Περιστάσεις ἀνώτεραι τῆς θελήσεως ἡμῶν ἐκώλυσαν ἡμᾶς τοῦ νὰ ἐκπληρώσωμεν τὴν ὑπόσχεσιν ἡμῶν ταύτην μέχρι σήμερον, ὅτε ὁ κ. Θ. Δε-Χελδράιχ, προλαβὼν ἐδημοσίευσεν ἐν ἰδιαιτέρῳ τεύχει ἀξιόλογον ἀφήγησιν τῶν ἔργων τοῦ διακεκριμένου Ἑλλήνου ἐπιστήμονος. Τὴν ἀφήγησιν ταύτην ἀναδημοσιεύομεν ἐνταῦθα ὡσαντελειότεραν πάσης ἄλλης, ἣν ἡμεῖς ἢ ἄλλος τις ἤθελεν ἐπιχειρήσει, καθότι ὁ κ. Χελδράιχ, καὶ ὡς βοτανικὸς καὶ ὡς συνεργασθεὶς μετὰ τοῦ ἀοιδίμου Θ. Ὀρφανίδου ἐπὶ πολλὰ κατὰ συνέθειαν ἔτη, εἶνε ὁ ἀρμοδιώτερος, ὅπως ἐκτίσῃ λεπτομερῶς καὶ ἀκριβῶς τὰ ἔργα τοῦ πρώτου ἀπὸ τῆς ἀναγεννήσεως τοῦ Ἑλλήνου βοτανικοῦ.

Θεόφραστος, ὁ Τουρνεφόρτιος, ὁ Λινναῖος καὶ οἱ ἄλλοι. Εἶναι σπάνιοι τὴν σήμερον, διότι ἕνεκα τῆς μεγάλης ἀναπτύξεως, ἣν ἔλαβον αἱ φυσικαὶ ἐπιστήμαι κυρίως μετὰ τὴν εἰσαγωγὴν τῆς χρήσεως τοῦ μικροσκοπίου, διηρέθη καὶ ἡ φυτολογία ἐξ ἀνάγκης εἰς πολλοὺς κλάδους, ὧν ἕκαστος ἀρκεῖ μόνος, ὅπως ἀπασχολῆ ἐπιστήμονα καθ' ἕνα τὸν βίον του. Δυστυχῶς ὅμως συμβαίνει πολλάκις, ὅτι οἱ εἰς τοὺς διαφόρους κλάδους ἀπασχολούμενοι οὐ μόνον δὲν συσχετίζουσι τὰς μελέτας αὐτῶν, ἀλλ' ἐνίοτε περιφρονοῦσιν ἢ τοῦλάχιστον δὲν ἐκτιμῶσιν ὡς δεῖ τὰ ἔργα ἀλλήλων καὶ, ὅπερ χεῖριστον, πολλάκις παραγνωρίζουσιν οἱ ἐν τῷ στενῷ κύκλῳ κλάδου τινὸς μνημονεῶς καὶ ἀποκλειστικῶς καταγινομένοι τὸν κύριον καὶ τελικὸν σκοπὸν τῆς ἐπιστήμης. Ὡς τοιοῦτος καὶ ὑπέρτατος σκοπὸς πάσης ἐπιστήμης πρέπει νὰ θεωρηθῆ ἢ εἰς τὴν ἀνθρωπότητα ὠφέλεια αὐτῆς. Πρὸς τί ἀπασαίαι ἔρευναι, ἀπασαίαι λεπτομερεῖς ἐξετάσεις καὶ παρατηρήσεις τῆς ζωικῆς λ. χ. ἀνατομίας καὶ φυσιολογίας, εἰ δὲν ἐγίνοντο πρὸς τὸν σκοπὸν καὶ ἐκ τῆς ἐλπίδος, ὅτι ἐξ αὐτῶν δύναται νὰ προκύψῃ ὠφέλιμος ἐφαρμογὴ εἰς τὴν ἰατρικὴν; Οὕτω καὶ ἐν τῇ φυτολογίᾳ ἢ συμπλήρωσις τῆς γνώσεως τῶν ἐπὶ τῆς γῆνης σφαίρας φυομένων φυτῶν καὶ ἢ λεπτομερῆς ἐξετάσεις τῆς ἐσωτερικῆς κατασκευῆς καὶ τῶν διαφόρων αὐτῶν ἰδιοτήτων γίνεται βεβαίως καὶ ἰδίως πρὸς τὸν σκοπὸν ν' ἀνακαλυφθῶσι νέα εἶδη ἴσως ποτὲ ὠφέλιμα καὶ ἰδιότητες χρήσιμοι εἰς τὴν ἰατρικὴν καὶ τὴν οἰκονομίαν, νὰ διακρίνωνται δὲ καὶ τὰ ἐπιβλαβῆ εἰς τὸν ἀνθρώπινον καὶ τῶν οἰκείων ζώων καὶ ὠφελίμων φυτῶν ὄργανισμόν.

Οἱ ἀρχαῖοι φυσιοδίται οὐδέποτε παρεγνώρισαν τὸν σκοπὸν τοῦτον τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν, διότι περιγράφοντες τὰ φυτικὰ σώματα ἐνασχολοῦνται συνάμα περὶ τὴν ἔρευναν τῆς χρησιμότητος τῆς θεωρητικῆς ἀπὸ τῆς ἐφαρμοσμένης ἐπιστήμης, διότι ἐπὶ τοσοῦτον ἠύρυνθη ὁ κύκλος τῶν ἐπιστημῶν, ὥστε ὁ ἀνθρώπινος βίος μάλιστα ἐπαρκεῖ, ὅπως ἐγκύψῃ

ὁ ἐπιστήμων εἰς εἰδικὸν τινα κλάδον. Οὐχ ἥττον δὲν πρέπει νὰ παραρῶμεν τὸ γενικὸν χάριν τοῦ μερικοῦ καὶ πρὸ πάντων δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν τίς ὁ τελικὸς σκοπὸς τῆς ἐπιστήμης.

Ὁ Ὀρφανίδης συνησθάνετο ἕνα τὸ ὕψος καὶ τὴν σπουδαιότητα τῆς θέσεως, ἣν ἡ εἰμαρμένη εἶχε προσδιορίσει εἰς αὐτόν, ὡς ἐγνώριζεν ἀπάσας τὰς δυσχερείας τοῦ προσρισμοῦ του τούτου. Ἐπέπρωτο νὰ διδάξῃ τὴν φυτολογίαν πρῶτος ἐν τῇ πατρίδι του μετὰ Θεόφραστον! καὶ πρῶτος Ἕλληνα μετὰ Θεόφραστον καὶ Διοσκορίδην νὰ ἐξετάσῃ τὴν ἐλληνικὴν χλωρίδα, διότι ὅσοι εἶχον ἐξετάσει αὐτὴν μετὰ τοὺς ἀρχαίους ἐκείνους ἦσαν ἀλλοδαποί.

Τὸ ἀξιοπαρατήρητον εἶνα, ὅτι ὁ Ὀρφανίδης εἶχεν ἐνδιετριψῆ μόνον περὶ τὴν δημοσιογραφίαν, τὴν ποίησιν καὶ τὴν φιλολογίαν, ὅτε ἀπελθὼν εἰς Παρισίους μετὰ πενιχρῆς χυρηγῆσεως τῆς Κυβερνήσεως, ἵνα ἀναπτύξῃ τὰς φιλολογικὰς αὐτοῦ γνώσεις, ἠγάπησεν αἴφνης ἐν ἡλικίᾳ τριάκοντα ἡδὴ ἐτῶν τὴν βοτανικὴν καὶ ἀπεφάσισε νὰ σπουδάσῃ αὐτὴν, παρακινήσει εἰς τοῦτο ἐκ τῆς τυχαίας ἀκροάσεως δημοσίου βοτανικοῦ μαθήματος. Ἀπὸ παιδικῆς ἡλικίας ἠγάπα μὲν πάντοτε τὰ ἄνθη, ἀλλὰ δὲν εἶχε προσηλωθῆ εἰς τὴν μελέτην αὐτῶν, ἐξ ἐπιστημονικῆς ἐφέσεως. Ἐγκαλπωθεὶς ὅμως τὸν κλάδον τῆς βοτανικῆς ἐπεδόθη εἰς τὴν ἔρευναν αὐτῆς μετ' εἰλικρινοῦς καὶ ἀνεκδύτου ἀφοσιώσεως. Ἐν Παρισίοις ἔσχε τὴν καλὴν τύχην νὰ εὕρῃ τότε ἀρίστους καὶ διασήμεους καθογητάς, τὸν Adrien de Jussieu, τὸν Monquiani, τὸν Decaisne, τὸν Richard, παρὰ τῶν ὁποίων ἠγαπήσθη διὰ τὸν ἕκτακτον ζήλόν του. Μετ' αὐτῶν καθὼς καὶ μετ' ἄλλων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης διασήμεων βοτανικῶν, οὓς ἐγνώρισεν ἐν Παρισίοις, διετήρει καὶ κατόπιν ἐπιστημονικὴν ἀλληλογραφίαν καὶ φιλικὰς σχέσεις, οὕτω μετὰ τῶν J. Gay, Sprach, Planchon, Houllet, Dr. Puel, Maille καὶ ἄλλων. Ἀκολουθῶν τὸν Adrien de Jussieu εἰς τὰς κλασικὰς ἐν τοῖς περιχώροις τῶν Παρισίων ἐβδομαδικὰς κατὰ τὸ θέρος ἐκδρομὰς, ἐνε-

πνεύσθη ὑπὸ τῆς ἀγάπης τῶν βοτανικῶν ἐκδρομῶν, καὶ τῆς ἐν τῇ φύσει ἐξετάσεως τῶν ζώντων φυτῶν. Οὐχ ἥττον ἦτο ἐπίσης ἐπιμελῆς φοιτητῆς τοῦ βοτανικοῦ κήπου (Jardin des Plantes) καὶ τοῦ ἐν αὐτῷ πλουσιωτάτου βοτανικοῦ μουσείου. Ἐν τῷ κήπῳ δὲ καὶ ἐν τοῖς θερμοστέγοις ἐσπούδασεν ἰδίως τὰ ξένα φυτὰ καὶ τὴν θεραπείαν αὐτῶν.

Τῷ 1848 ὁ Ὀρφανίδης ἐπανέκαμψεν εἰς Ἀθήνας διορισθεὶς τὸ ἐπόμενον ἔτος καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου. Μόλις ἐπανελθὼν ἐνταῦθα ἔσπευσεν εὐθὺς, μετὰ τῆς ἰδιαζούσης αὐτῷ ἐνεργητικότητος, ἐπιμελείας καὶ ὑπομονῆς, ἣν ἀνέπτυσεν ὅταν ἐπρόκειτο νὰ φθάσῃ εἰς προωρισμένον τέλος, νὰ ποιήσῃ ἐναρξίν τοῦ ἔργου, ἐπιχειρῶν συνηθέστατα μεγάλας βοτανικὰς ἀποδημίας. Μετὰ πολλὰς κατὰ πρῶτον ἐν Σύρῳ καὶ τῇ Ἀττικῇ ἐκδρομὰς καθ' ἃς τῷ ἐγενόμην πολλάκις σύντροφος καὶ ὁδηγός¹ ἀνῆλθε τῷ 1850 ἐπὶ τοῦ ὑψηλοῦ ὄρους τῆς Κυνουρίας, τοῦ Πάρνωνος τῶν ἀρχαίων, νῦν δὲ Μαλεβοῦ, ἔκτοτε δὲ χρονολογεῖται ἐπὶ ὀλόκληρον εἰκοσιπενταετίαν ἢ μακρὰ ἐκείνη σειρά τῶν συνεχῶν ἐπιστημονικῶν ἐρευνῶν καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα καὶ τὰς συνορευούσας αὐτῇ χώρας. Περιοριζόμεθα νὰ καταλέξωμεν ἐνταῦθα τὰς κυριωτέρας τοῦ Ὀρφανίδου βοτανικὰς ἀποδημίας, δι' ὧν κατὰ τὸ μᾶλλον ἐπλουτίσθη ὁ θησαυρὸς τῆς ἐλληνικῆς χλωρίδος. Δίς ἔτι ἐξήτασε (τῷ 1856 καὶ 1857) τὰ ὄρη τῆς Κυνουρίας καὶ τῆς ἰδιαιτέρας αὐτοῦ πατρίδος Ἀργολίδος, τρίς (τῷ 1851, 1852 καὶ 1854) περιηγήθη λεπτομερῶς τὰς σειρὰς τῶν ὀρέων τῆς βορείου Πελοποννήσου, τῆς Κυλλήνης καὶ τῶν Ἀροανίων ὀρέων (νῦν Χελμοῦ) ἐνθα ἡ περιώνυμος πηγὴ τῆς Στυγῆς, πλησίον τῆς ὁποίας πολλὰ ἀνεκάλυψε νέα καὶ ὠραῖα ὀρεινὰ εἶδη φυτῶν. Κατὰ τὸ 1854 ἐβοτανολόγησεν ἐπὶ τοῦ Περνασσοῦ, δίς δὲ (τῷ 1857 καὶ 1862) ἐπὶ τοῦ Ὀλύμπου τῆς Θεσσαλίας καὶ ἐπὶ τοῦ Ἄθωνος, συγχρόνως δὲ ἐξήτασε καὶ

πολλὰ ἄλλα μέρη τῆς Θεσσαλίας, καὶ Μακεδονίας, ἰδίως δὲ τὰ περίχωρα τῆς Θεσσαλονίκης μετὰ τοῦ ὄρους Δυσόρου, τὰ ὑψηλὰ πλησίον τῶν Βιτωλίων ὄρη τοῦ Περιστερίου καὶ ἄλλα. Τῷ 1865 περιῆλθε τὰ ὑψηλὰ ὄρη τῆς Εὐβοίας Δίρφυν καὶ Κανδύλην. Πλὴν τούτων περιηγήθη κατὰ διαφόρους ἐποχὰς πλείστας τῶν Κυκλάδων νήσων, τῷ δὲ 1856 ἐξήτασε τὴν νῆσον Χίον.

Κατὰ τὰ λίαν κοπιώδη ταξείδια ταῦτα ὁ Ὀρφανίδης ἐφάνη πάντοτε ἀκούραστος καὶ ἀδιάφορος πρὸς τὰς στερήσεις καὶ τοὺς κινδύνους. Ἴσως δὲ εἶνε γνωστὰ τοῖς πᾶσιν αἱ δυσχέρειαι, αἱ ταλαιπωρίαι καὶ οἱ κίνδυνοι τῶν τοιούτων χάριν ἐπιστημονικῆς ἐρένης βοτανικῶν ταξιδίων, τὰ ὅποια τόσῳ διαφέρουσι τῶν χάριν τέρψεως ἐπιχειρουμένων, ὅσῳ ὁ πλοῦς εἰς τὴν ὑπερβόρειον θάλασσαν τοῦ ἀκινδύνου πλοῦ ἐπὶ λίμνης ἢ ποταμοῦ δι' ὄλων τῶν ἐφικτῶν ἀναπαύσεων τῶν πεπολιτισμένων χωρῶν.

Ὁ βοτανικὸς δέον πρὸ πάντων νὰ ἐξετάσῃ τὰ μᾶλλον ἄγρια καὶ μακρὰν τῆς καλλιεργείας δύσβατα μέρη, εἰς τὰ ὄρη, τοὺς ἀπροσίτους κρημνοὺς καὶ τὰς φάραγγας, διότι ἐκεῖ φύονται τὰ σπανιώτερα φυτὰ ἀποφεύγοντα τοὺς ὀδόντας τῶν πολυφάγων μυρηκαζόντων. Τοιοῦτος δὲ εἶνε ὁ ἐνθουσιασμὸς τοῦ φυτολόγου, ὥστε αἰσθάνεται εἰδὸς τι ἡδονῆς ἀγνώστου εἰς ἄλλους μὴ φυσιδίφας. Κατὰ τὰς περιηγήσεις ταύτας περιφρονεῖ τοὺς κινδύνους τοὺς ἀπειλοῦντας τὴν υἰεὶαν καὶ τὴν ζωὴν αὐτὴν κατὰ πᾶν βῆμα καὶ τὴν πείναν καὶ τὴν δίψαν καὶ τὰς παντὸς εἶδους στερήσεις.¹

1) Ἐλαχίστην ἰδέαν τῶν κόπων καὶ κινδύνων τούτων ἔχουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οἱ ἐν τῷ δωματίῳ καὶ μεθ' ὅλης τῆς ἀναπαύσεως των ἐξετάζοντες τὰς συλλογὰς ἀπεξηρχμένων φυτῶν βοτανικοὶ (botanistes de cabinet) καὶ ἔτι ὀλιγώτερον οἱ κυτταρολόγοι οἱ διὰ τοῦ μικροσκοπίου μόνου ζητοῦντες τὴν ἐπιστήμην, αἱ μετ' ἀριστοκρατικῆς κουφότητος περιφρονοῦντες καὶ μάλιστα χλευάζοντες τὸν ὄχλον τῶν εἰς τὴν ἔρευναν καὶ τὴν εἰδικὴν σπουδὴν τῆς «περὶ φυτῶν ἱστορίας» καταγινομένων φυτολόγων, οὗς κατατάσσει μεταξὺ τῶν κηπουρῶν.

1) Εἶχον ἀρχίσει τὰς περὶ ἐλληνικῆς χλωρίδος μελέτας μου ἤδη κατὰ τὸ 1843.

Ὁ τοιοῦτος ἐνθουσιασμός καὶ ζήλος ὑπὲρ τῆς ἐπιστήμης, τὸ τοιοῦτον ἱερόν πυρ κατέλαβε καὶ τὸν ἡμέτερον Ὀρφανίδην. Καὶ σημειωτέον ὅτι ὁ Ὀρφανίδης καίπερ σωματώδης, εἰς τὰς ἐκδρομὰς ἦτο ἐλαφρόπους, εὐλύγιστος καὶ εἰς ἄκρον ἀκούραστος, τοῦθ' ὑπερ ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως ἐγνώρισα καθότι κ' ἐγὼ πολλάκις περιῆλθον κρημνοὺς καὶ στενωπούς, ἐν οἷς καὶ ὁ Ὀρφανίδης ἐβοτανολόγησε (1) ὡς λ. χ. «εἰς τὸ Ζέου» καὶ «εἰς τὸν Ἀνθρωπον» ἐπὶ τοῦ Παρνασσοῦ. Ἡ ζωὴ τῶν εἰς τοιαῦτα δύσβατα καὶ ἀπόκρημα μέρη διερχομένων ἐρευνητῶν ἐξαρτᾶται πολλάκις ἐκ τῆς στερεότητος χάλικός τινος ἐφ' οὗ στηρίζεται ὁ ποὺς ἢ ἐκ δρακὸς ἀσθενοῦς χόρτου, ἧς ἐπιλαμβάνεται ἡ χεὶρ.

Εὐνόητον, ὅτι μεγάλως ὠφελήθη ἡ ἐπιστήμη ἐκ τῶν συνεχῶν τούτων ἐρευνῶν τοῦ Ὀρφανίδου, διὰ τῆς αὐξήσεως ἰδίως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐλληνικῶν φυτῶν, τοῦ ἀποτελοῦντος τὴν ἐλληνικὴν χλωρίδα, ἧς τὰ θεμέλια κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους ἔθετο ὁ Τουρνεφόρτιος, ὁ Sibthorp, ὁ Bory de St. Vincent, ὁ Spruner, ὁ Sartori, ὁ Boissier καὶ ἄλλοι ὅσοι ἐκάστοτε ἐξήτασαν τὰ ἐλληνικὰ ἐδάφη ὑπὸ φυτολογικὴν ἐποψίν. Ἐξ αὐτῶν ἰδίως ὁ ἄγγλος Sibthorp μετὰ διετῆ ἐπιστημονικὴν ἔρευναν ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Ἀνατολὴν περὶ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος αἰῶνος καὶ πιστὴν ἀπεικόνισιν τῶν ἐλληνικῶν φυτῶν γενομένην ὑπὸ ζωγράφου συνοδεύοντος αὐτὸν κατέλιπεν αἰδίου μνημεῖον τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ εἰς τὸ δεκάτομον λιμπρὸν σύγγραμμά του Flora Graeca τὸ ἐκδοθὲν μετὰ τὸν θάνατόν του. Ἐν τῷ τελευταίῳ κολοσσιαίῳ ἔργῳ τοῦ Boissier τῆς Flora Orientalis καταφάνονται αἱ πολυάριθμοι συμβουλαί, ὡς ὁ Ὀρφανίδης παρεῖχε τῷ διασήμῳ συγγραφεῖ, καὶ ὡς ὁ Boissier ἐν τῷ προλόγῳ αὐτοῦ, τῷ περιλαμβάνοντι τὴν ἱστορίαν τῶν ἐν Ἑλλάδι καὶ

Ἀνατολῆς βοτανικῶν ἐρευνῶν, ἀναγνωρίζει καὶ λεπτομερῶς ἐκτίθησι (1).

Γνωσταὶ ἐγένοντο ἀνὰ τὸν ἐπιστημονικὸν κόσμον αἱ ἐρευνῆσαι καὶ ἀνακαλύψεις τοῦ Ὀρφανίδου ἰδίως διὰ τῆς ὑπ' αὐτοῦ σπουδαίας δημοσιεύσεως τῆς Flora Graeca ex-licata (2) ἢτοι συλλογῆς ἀπεξηραμένων φυτῶν τῆς ἐλληνικῆς χλωρίδος, ἧς ἐποίησεν ἐναρξιν κατὰ τὸ 1852. Εἰς τὴν συλλογὴν ταύτην ἐδημοσιεύθησαν ἀνὰ ἑκατοντάδας (Centurias) χιλια περίπου φυτὰ τῆς ἐλληνικῆς χλωρίδος μετὰ δελτίων ἀναγραφόντων λεπτομερῶς τὰς ἐπιστημονικὰς ὀνομασίας καὶ τὰς τῶν ἀρχαίων γνωστὰς ὡς καὶ τὰς κοινὰς τῆς σήμερον καὶ τὰς θέσεις ὅπου συνελέγησαν καὶ τὰς ἐποχὰς τῆς ἀνθήσεως ἐκάστου εἶδους. Τῆς συλλογῆς ταύτης ὑπάρχουσι σειραὶ εἰς τὰ πλουσιώτερα βοτανικὰ μουσεῖα τῆς Εὐρώπης καὶ οἱ ἐπὶ τῶν δελτίων ἐκάστου εἶδους ἀριθμοὶ ἀναφέρονται τακτικῶς καὶ ὑπὸ τοῦ Nyman ἐν τῷ σπουδαίῳ συγγράμματι του Conspectus Florae Europaeae. Ἐν συνόλῳ ἀνεκαλύφθησαν ὑπὸ τοῦ Ὀρφανίδου 54 νέα εἶδη καὶ 20 περίπου παραλλαγὰι (Varietés) τῆς ἐλληνικῆς χλωρίδος δηλ. εἶδη καὶ διαφοραὶ αὐτῶν, ἀγνωστα τέως τοῖς βοτανικοῖς, καὶ ταῦτα πάντα περιεγράφησαν ἐν τοῖς συγγράμμασι τοῦ Boissier. Τὰ σπουδαιότερα αὐτῶν εἰσὶν ἡ Biebersteinia Orphanidis, γένος νέον διὰ τὴν Εὐρώπην, Acer Amalio (νέον εἶδος σφενδάμου), Lonicera Hellonica, δύο εἶδη Galanthus (ὁ G. Graecus καὶ ὁ G. Olga τῆς Χίου), διάφορα εἶδη Κολχικῶν (Colchicum), δύο ὠραῖα εἶδη Tulipa, ὧν τὴν μὲν ἀφιέρωσεν εἰς τὴν σύζυγόν του (T. Euanthia) ἢ δ' ἄλλη ἀφιέρωθη εἰς αὐ-

1) Boissier, Flora Orientalis, préface σελ. XIV. Ἡ ἐν λόγῳ παράγραφος λέγει ὡς ἐξῆς: «La Flore si riche et si variée de la Grèce doit beaucoup à M. de Heldreich et à M. Orphanidès: grâce à leurs efforts persévérants elle est bien mieux connue que celle d'aucune autre partie de l'Orient.»

2) Πρακτικῶς πρὸς τὴν ὑπ' ἐμοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον Herbarium Graecum normale δημοσιευθεῖσαν τοιαύτην συλλογὴν.

1) Γνωρίζω καὶ εἶμαι εἰς θέσιν νὰ ἐκτιμήσω τὰ ἔργα τοῦ Ὀρφανίδου καὶ τοὺς ὑπὲρ τῆς ἐπιστήμης ἀγῶνάς του ὡς οὐδεὶς ἄλλος, συνεργαζόμενος μετ' αὐτοῦ ὡς ἐπιμελητῆς τοῦ βοτανικοῦ κήπου καὶ τοῦ βοτανικοῦ μουσείου ἐπὶ 34 ἔτη.

τὸν ὑπὸ τοῦ Boissier (T. Orphanidea). Ὡς εἰκὸς προσετέθησαν διὰ τῶν ἐρευνῶν τοῦ Ὀρφανίδου πλεῖστα ἄλλα φυτὰ εἰς τὴν ἑλληνικὴν χλωρίδα, ἅτινα γνωστὰ μὲν ἤδη ἐν τῇ ἐπιστήμῃ δὲν εἶχον εἰσέτι παρατηρηθῆ ἐν Ἑλλάδι.

Κατὰ τὸ ἐν τῇ φυσικῇ ἱστορίᾳ ἔθιμον διάφορα νέα εἶδη φυτῶν ἀφιερώθησαν εἰς τὸν Ὀρφανίδην καὶ φέρουσι τὸ ὄνομα του ἥτοι: ὑπὸ τοῦ Boissier νέον γένος ἐκ τῆς τάξεως τῶν Ἐρικοειδῶν ἢ Orphanidesia gaultherioides (1) φυτὸν τῆς μικρᾶς Ἀσίας ἀνακαλυφθὲν ὑπὸ Balansa, καὶ δέκα νέα εἶδη φυτῶν, ἐξ ὧν ὑπὸ τοῦ Boissier τὰ ἐξῆς: Silene Orphanidis τοῦ Ἄθωνος, Viola Orphanidis (τοῦ τῆς Μακεδονίας), Heracleum Orphanidis ἐπίσης τῆς Μακεδονίας, Smyrnum Orphanidis τῆς Ἀττικῆς, Biebersteinia Orphanidis τῆς Κυλλήνης, Euphorbia Orphanidis τοῦ Παρνασσοῦ, Tulipa Orphanidea τῆς Ἀττικῆς καὶ Ἀρκαδίας, ταῦτα πάντα ἀνακαλυφθέντα ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Ὀρφανίδου, ἢ δὲ Campanula Orphanidea τοῦ Ἄθωνος ἀνακαλυφθεῖσα ὑπὸ τοῦ Aucher-Eloy καὶ ἢ Rosa Orphanidis νέον εἶδος ρόδου ἀνακαλυφθὲν ὑπ' ἐμοῦ ἐπὶ τοῦ Ὀλύμπου τῆς Θεσσαλίας. Ὑπὸ δὲ τοῦ Sartori καὶ ἐμοῦ ἀφιερώθη αὐτῷ ἢ τῆς Ἀττικῆς Centaurea Orphanidea.

Ἀφιερώθησαν δὲ ὑπὸ διαφόρων εἰς τὸν Ὀρφανίδην καὶ ἄλλα ὀκτὼ εἶδη φυτῶν, τὰ ὁποῖα ὅμως κατόπιν ἀκριβέστερον ἐξετασθέντα δὲν ἀνεγνωρίσθησαν ὡς ἴδια εἶδη, ἀλλὰ κατετάχθησαν εἰς ἕτερα γνωστὰ ὡς διαφοραὶ μόνον ἢ ἀπλῶς ὡς συνώνυμα.

(ἀκολουθεῖ.)

1) Boiss. Flor. Or. III σ. 967 ἐνθα ἡ ἀφιέρωσις ἔχει οὕτω «Claro Professore Orphanides Atheniensi de Flora Graeca meritissimo dicatum.»

Οἶνοι ἐν βουτίῳ καὶ οἶνοι ἐν φιάλῃ

Κατὰ τὴν φύσιν, κατὰ τὴν σύστασιν, κατὰ τὴν λεπτότητα οἱ οἶνοι προορίζονται νὰ διατηρηθῶσι πολὺν χρόνον πρὶν ἢ παραδοθῶσι εἰς τὴν κατανάλωσιν, ἢ ἐξ ἐναντίας ἐλαχιστον μόνον νὰ παραμείνωσι, νὰ καταναλωθῶσι καὶ νὰ τελειώσωσι τὴν ὑπαρξίν αὐτῶν λίαν ταχέως. Κατ' ἀκολουθίαν ἑκατέρω τῶν κατηγοριῶν τούτων εἶνε ὅλως διάφορος τῆς ἑτέρας.

Οἱ κοινοὶ οἶνοι, ὧν ἡ σύστασις περιορίζεται εἰς τοὺς συνδυασμοὺς τῶν κρᾶσεων ἢ ἀναμιξέων, τίθενται ἐν βουτίῳ ἢ βαρελίῳ μετὰ τὴν ἀπὸ τοῦ ληνοῦ ἐξόδον, καὶ συμπληροῦσιν ἐκεῖ τὴν ζύμωσιν αὐτῶν· τὸ ψῦχος καὶ ἐνίοτε τὸ κολλάρισμα καθαρίζουσιν αὐτοὺς καὶ ἡ μεγίστη ἀπασχόλησις τῶν ἰδιοκτητῶν εἶνε πῶς νὰ ἀπαλλαγῶσι αὐτῶν τὸ ταχύτερον. Καὶ ὁ ἀγοράζων δὲ αὐτοὺς ἔμπορος μίαν μόνον ἔχει ιδέαν· νὰ πωλήσῃ ταχύτερον. Διὰ τοὺς οἶνους τούτους μήτε μέλουσα βελτιώσις ὑπάρχει μήτε στάδιον μακροχρονιότητος. Πᾶν ὅ,τι ζητεῖται παρ' αὐτῶν, κατὰ τὸ βραχὺ χρονικὸν διάστημα καθ' ὃ μένουσιν ἐν τοῖς δοχείοις, εἶνε νὰ μὴ χαλάσωσι. Πρὸς τοῦτο ἀπογεμίζομεν τὰ βουτία ὁσάκις εἶνε ἀνάγκη εἰς τρόπον ὥστε ταῦτα νὰ μένωσι πάντοτε πλήρη. Ἐνίοτε γίνεται μετὰγγισις, μετὰ τὰ πρῶτα ψύχη. Ἀλλ' ἐπειδὴ οἱ διαχειρισμοὶ οὗτοι ἀξάνουσι γενικῶς τὴν τιμὴν τοῦ οἴνου κατὰ 3—5 φργκ. καθ' ἑκατόλλιτρον, πολλοὶ ἰδιοκτῆται προτιμῶσι νὰ ἐκποιῶσι τοὺς οἶνους των πρὶν ἢ αἱ στοιχειώδεις αὐταὶ φροντίδες καταστῶσιν ἀναγκαῖαι, καταβιβάζοντες μάλιστα ὀλίγον τὰς ἀξιώσεις αὐτῶν καὶ τὰς ἀπαιτήσεις.

Ὅλως διάφορος εἶνε ἡ σύστασις τῶν ἐκλεκτῶν, τῶν λεπτῶν οἴνων. Δι' αὐτοὺς ὑπάρχουσι δύο ὅλως διακεκριμέναι ἐργασίαι, ἐκάστη τῶν ὁποίων συνεπιφέρει τὸ τῆς βελτιώσεως εἶδος· ἢ ἐν βουτίῳ καὶ ἢ ἐν φιάλῃς ἐνθεσις. Ἀπὸ τῆς ἐκ τοῦ ληνοῦ ἐξόδου, οἱ οἶνοι οὗτοι χρήζοντες μεγίστης

προσοχῆς τίθενται συνηθέστατα ἐν βυτίοις περιορισμένων διαστάσεων καὶ μὴ ὑπερβαίνουσιν τὰς 250 λίτρας (195 ὀκάδας). ἐν τοῖς δοχείοις τούτοις συμπληροῦται ἡ ζύμωσις· ἔπειτα, ὡς καὶ διὰ τοὺς καινοὺς οἴνους, περὶ ὧν ἐν ἀρχῇ εἵπομεν, ἐνεργεῖται ἡ ἀπογέμισις, ἀλλὰ συχνότερον καὶ μετὰ μείζονος προσοχῆς. Τὸ ψῦχος ὡσαύτως καθαρίζει τὴν μάζαν τοῦ ὑγροῦ. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης πολλαπλασιάζονται αἱ φροντίδες, ἡ δὲ φύλαξις τοῦ οἴνου ἀπαιτεῖ ἀληθῆ τέχνην παρὰ τοῦ ἰδιοκτήτου. Μετὰ τὸν χειμῶνα, ἐνεργεῖ οὗτος προσεκτικὴν μετὰγγισιν, προφυλασσόμενος ἀπὸ τὸν ἀέρα καὶ ἐν καιρῷ ξηρῷ, κλείει στεγανῶς τὰ βυτία του, θέτει αὐτὰ ἐν ὑπογείῳ καλῷ, καὶ μέχρι τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν θὰ πωλήσῃ πρέπει νὰ ἐπιτηρῇ ἕκαστον αὐτῶν ἐκ διαλειμμάτων διὰ νὰ βλέπῃ ἐὰν ὁ περιεχόμενος οἴνος δὲν κατακαθίζῃ, δὲν λαμβάνῃ κακὴν γεῦσιν ἢ δὲν θολοῦται.

Ἡ πρώτη αὕτη ἐν τοῖς βαρελίοις διατήρησις εἶνε σπουδαιοτάτη. Καλῶς συντηρούμενα ταῦτα παρέχουσιν εἰς τὸν οἶνον ἀσφαλῆς ἀσυλον, ἐν τῷ ὁποίῳ ἡ ἔνδον ἐργασία ὕλων τῶν συνθετικῶν τοῦ ὑγροῦ ὕλων ἐνεργεῖται βραδέως καὶ ἐν ἀσφαλείᾳ ἀπὸ τοῦ ἀέρος, ἀλλ' ἐν τούτοις ἐν ἀρκούσῃ ἐπαφῇ μετὰ τοῦ ὀξυγόνου ὅπερ διεισδύει διὰ τῶν ξύλων τῶν βαρελίων, ἵνα ἡ παλαιότης τονωθῇ ὀλίγον κατ' ὀλίγον, ἵνα ἡ βελτίωσις ἐνεργηθῇ κανονικῶς μὲν ἀλλ' εἰς μακρὸν διάστημα· ἵνα τέλος ἡ τελειότης οὕτως εἰπεῖν ἐπιτευχθῇ. Κατ' αὐτὴν τὴν στιγμὴν, ἥς ἡ ἐποχὴ καὶ τὸ ἔτος ποικίλλουσι κατὰ τὴν φύσιν τοῦ οἴνου, καθίσταται χρήσιμος ἡ ἐν φιάλαις μετὰγγισις. Ἐπικίνδυνον θὰ ἦτο ἐὰν ἀφίναμεν αὐτὸν ἐν τοῖς βαρελίοις. Οὐ μόνον δὲν θὰ ἐβελτιοῦτο, ἀλλὰ θὰ ἠδύνατο νὰ ἀδυνατίσῃ, νὰ χαλάσῃ. Ἐξ ἐναντίας μεταγγιζόμενος ὁ οἴνος τοιοῦτοτρόπως ἐν φιάλῃ διατηρεῖ ἐπὶ ἔτη πολλὰ ὅλας τὰς ἀρετάς, ἃς ἐκτῆσατο ἐν τῷ βυτίῳ. Ἐν τῷ ὑαλίνῳ τούτῳ δοχείῳ, ἐκ τοῦ ὁποίου δὲν ἐξέρχεται εἰμὴ πρὸς πύσιν, τελειοποιεῖται ἀκόμη ἀλλὰ μᾶλλον βραδέως ἢ ἐν τοῖς βυτίοις· γινόμενος λεπτότερος, ἐκλεκτότερος, πρέ-

πει νὰ προφυλάσσῃται ἐκ τῶν ἐξωτερικῶν ἐπιρροῶν. Ἡ φιάλη εἶνε τὸ δοχεῖον τὸ προσφέρον εἰς τὸν οἶνον τὴν ἀσφάλειαν ἐκείνην, ἥς ἔχει ἀνάγκη ὅπως περᾶν τὸ στάδιον αὐτοῦ, θὰ τὸν διατηρήσῃ τοιοῦτοτρόπως ὅσον τὸ δυνατόν περισσό-τερον, ἐπὶ μακρὰ ἔτη· αἱ τραχύτητες καὶ ὀξυνότητες, ἃς ἐφύλαξε μέχρι τῆς ἐκ τοῦ ξύλου ἐξόδου του θὰ ἐξαφανισθῶσιν ἐπὶ τέλους καὶ θὰ γίνῃ καλὸς πρὸς κατανάλωσιν.

Οὕτω διαχειριζόμενος ὁ οἴνος θὰ διατηρήσῃ τὴν ἐντέλειάν του ἐπὶ χρονικὴν περίοδον ὅσην δύναται νὰ ὀρίσῃ ἡ σύστασις αὐτοῦ μόνη. Ἀλλὰ χρειάζεται προσοχὴ· ὑπάρχει στιγμὴ καθ' ἣν ἔφθασεν εἰς τὸ ἀνώτατον σημεῖον τῆς δόξης του, σημεῖον κατακόρυφον· τότε πρέπει νὰ πίνῃται. Ἐπὶ τῷ ὀλίγον κάμπτονται αἱ δυνάμεις αὐτοῦ, καταβάλλεται ὑπὸ τοῦ ἐσχάτου γήρωσ καὶ χάνει τὴν σάρκα, τὰ νεῦρα, τὴν ζωὴν. Εἶνε πτώμα.

(Ἐκ τοῦ *Moniteur Vinicole*).

ΕΠΙΡΡΟΗ ΤΗΣ ΓΕΙΤΝΙΑΣΕΩΣ ΤΩΝ ΔΑΣΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΟΤΑΜΩΝ ΕΠΙ ΤΩΝ ΑΜΠΕΛΩΝ

Ἡ γειτνίασις τῶν δασῶν καὶ τῶν ρεόντων ὑδάτων δὲν εἶνε ἀδιάφορος πρὸς εὐδοκίμησιν τῆς φυτείας ἀμπελῶνος καὶ πρὸς τὴν ποιότητα τοῦ οἴνου, ὃν οὗτος θὰ παραγάγῃ.

Τὰ δάση, ἀποτελοῦντα ἀμυντήριον κατὰ τῶν λίαν ψυχρῶν, λίαν θερμῶν ἢ λίαν ὑγρῶν ἀνέμων, προστατεύουσι τὴν ὠρίμανσιν τῆς σταφυλῆς, καὶ ἐπομένως βοηθοῦσι τὸν οἶνον νὰ προσκτῆσῃται πάσας αὐτοῦ τὰς ἀρετάς. Ὅθεν οἱ ἀμπελῶνες τῆς δεξιᾶς ὄχθης τῆς Γαρόνης καὶ τῆς Γιρόν-

δης, τῶν ὁποίων τοσοῦτον πολύτιμα εἰσι τὰ προϊόντα, προφυλάσσονται ἐκ τοῦ πρὸς τὴν θάλασσαν μέρους ὑπὸ σειρᾶς δασῶν ἐκ πευκῶν, παραλλήλου τῷ ποταμῷ. Εἰς τὰ ἤττον τῆς βορδιγαλλικῆς χώρας θερμὰ κλίματα, ἢ γειτνιασις τῶν δένδρων, πρὸ πάντων τῶν πλατυφύλλων δένδρων, δύναται ἐξ ἐναντίας νὰ ἀποβῇ ὀλεθρία εἰς τὴν ἀμπελον καὶ τὸν οἶνον, ἔνεκα τῆς ὑγρασίας καὶ τῆς ψυχρότητος, τὰς ὁποίας παράγει ἡ μεγάλη διαπνοὴ τῶν φύλλων. Πρὸς τοῦτο, πρέπει ἰδίως νὰ φοβώμεθα τὴν σφέδαμνον, τὴν μελίαν καὶ τὴν δρῦν. Ἡ σμίλαξ, ἡ δάφνη, ἡ ἐλάτη, ὁ πρίνος, ἡ ἀριά καὶ ἡ πεύκη εἰσι πολὺ ὀλιγώτερον ἐπιφοβα.

Ἡ πεύκη ἄλλως τε ἔχει καλλίστην ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς ποιότητος τοῦ οἴνου. Τὸ ῥητινώδες τοῦτο δένδρον διαχέει, μάλιστα κατὰ τὸ θέρος, τὴν ἐποχὴν τῆς ὀριμάνσεως τῆς σταφυλῆς, ἀναθυμιάσεις βαλσαμώδεις πολλακίς ἡδέιας καὶ λεπτοτάτας, αἵτινες, κατὰ τὰ εἶδη αὐτῆς, ἔχουσιν εὐωδίαν ῥόδου, λεμονίου ἢ κυδωνίου. Αἱ ἀναθυμιάσεις αὗται, ἀπορροφώμεναι ὑπὸ τῆς ῥαγῆς συντελοῦσιν εἰς τὸ νὰ δώσωσιν εἰς τὸν οἶνον εὐωδίαν, χρῶμα βαθύ, γλυκύτητα. Ἐὰν προτερήματα ταῦτα χαρακτηρίζουσι τῶντι τὰ προϊόντα τὰ συλλεγόμενα εἰς μέρη γειτνιαζόντα πρὸς δάση ἐκ πευκῶν, ὡς λ. χ. εἰς τὸ Μεδόκ.

Οἱ ἀρχαῖοι εἶχον ἤδη παρατηρήσει τὴν ἐπιρροὴν ταύτην. Ἡ πεύκη ἦτο παρ' αὐτοῖς ἀφιερωμένη εἰς τὸν Διόνυσον, διότι, ὡς λέγει ὁ Πλούταρχος, ἡ γειτνιασις αὐτῆς μεταδίδει εἰς τοὺς οἴνους γεῦσιν γλυκυτέραν.

Αἱ γνῶμαι εἰσι διηρημέναι περὶ τῆς ἐπιρροῆς τῆς γειτνιασεως τῶν ὑδάτων ἐπὶ τῆς ποιότητος τοῦ οἴνου. Οἱ μὲν φρονοῦσιν ὅτι ἡ ἐξάτμισις μεταδίδει μὲν εἰς τὸ φυτὸν ἀφθονον χυμὸν ἀλλ' ἐξασθενίζει ὡσαύτως τὸν οἶνον. Οἱ δὲ ἀπαντῶσιν ὅτι οἱ ἄτμοι τοῦ ὕδατος δροσίζουσι τὴν ἀμπελον, μαλακύνουσι τοὺς ἴστους τῆς σταφυλῆς καὶ φέρουσι καλὴν ὥριμανσιν. Φαίνεται ὅτι οἱ τελευταῖοι οὔτοι ἔχουσι δίκαιον, τοῦλάχιστον ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰ ῥέοντα ὕδατα, παρὰ τὰ ὁποῖα

εὐδοκιμοῦσι τοσοῦτοι ὀνομαστοὶ οἶνοι. Ἡ φήμη τοῦ Ἐρμητάζ, τῆς Κότ-Ροτι, κατὰ μῆκος τοῦ Ροδανοῦ· τῆς Κότ-δ' Ὀρ, κατὰ μῆκος τοῦ Ἀραρος· τοῦ Μεδόκ κατὰ μῆκος τῆς Γιρόνδης κτλ. κτλ. εἶνε ἐπιχείρημα ἀνεπίδεκτον ἀντιρρήσεως.

(Ἐκ τοῦ Moniteur Vinicole)

ΔΙΑΦΟΡΑ

Οἰκονομολογικὸν ἐγχειρίδιον. Πρὸ τινων ἐβδομάδων ἐξεδόθη ἐν Βουκουρεστίῳ Ἑλληνικὴ μετάφρασις τοῦ ἀξιολογωτάτου Οἰκονομολογικοῦ Ἐγχειριδίου τοῦ διασήμου Γάλλου Ἰωσήφ Γαρνιέ γενομένη μετὰ πολλῆς ἀκριβείας ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις εὐπαιδευτοῦ διδάκτορος τῆς Νομικῆς κ. Χρ. Ἀθ. Ζάππα, ἀνεψιοῦ τοῦ σεβαστοῦ καὶ μεγάλου τοῦ ἔθνους ἡμῶν εὐεργέτου κ. Κωνστ. Ζάππα, εἰς ἔν και ἀφιερῶται φιλοστόργως τὸ ἐξελληνισθὲν τοῦτο ἔργον. Ὡς γνωστὸν, πάντα σχεδὸν τὰ γαλλικὰ συγγράμματα ὑπερέχουσι πάντων τῶν ἄλλων διὰ τὴν σαφήνειαν καὶ τὴν μέθοδον, ἣτις καθιστᾷ ὅλα τὰ ζητήματα, καὶ αὐτὰ ἔτι τὰ ἀκανθώδη καὶ τὰ σκοτεινὰ, διαυγῆ, εὐληπτα καὶ περωτισμένα. Ἐὰν πλεονεκτήματα ταῦτα κοσμοῦσιν ἀφθόνως τὸ προκείμενον Οἰκονομολογικὸν Ἐγχειρίδιον, ὅπερ ὁ φιλοτιμώτατος νέος κ. Χ. Α. Ζάππας ὑπὸ εὐγενεστάτης φιλοπάτριδος προαιρέσεως ὀρμώμενος ἐδημοσίευσεν ἐν σαφεῖ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ πρὸς φωτισμὸν τοῦ κοινοῦ καὶ πρὸς διάδοσιν ὑγιειστάτων καὶ χρησιμωτάτων ἀρχῶν καὶ γνώσεων, δι' ὧν ἔτυχε παγκοσμίου φήμης καὶ ἐγκρίσεως ὁ συγγραφεὺς. Συνιστῶμεν ἐνθέρμως εἰς τοὺς ἡμετέρους ἀναγνώστας τὸ ἐξάριστον τοῦτο Ἐγχειρίδιον, ἐν ᾧ

ἀ εὐρώσει φωτεινοτάτας ιδέας περί φόρων, περί τῆς οἰκονομικῆς καθ' ὅλου ἐπιστήμης καὶ τέχνης, οἷα τὰ μέγιστα ἀνεπτύχθη ἐπὶ τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων, περί δανείων ἐν γένει, περί τῶν δημοσίων δαπανῶν καὶ τῶν ὁσημέραι ὑπαγορευομένων μεταρρυθμίσεων· πρὸς δὲ τούτοις θὰ διδαχθῶσιν ὠφελιμώτατα πράγματα ἐκ τῶν σπουδαιωτάτων σημειώσεων καὶ ὑπομνημάτων, στρατιωτικῶν, ἱστορικῶν καὶ στατιστικῶν, ἅτινα κοσμοῦσι τὸ τελευταῖον μέρος τοῦ συγγράμματος καὶ πραγματεύονται πρακτικώτατα καὶ μετὰ μαθηματικῆς ἀκριθείας περί πάσης οἰκονομικῆς ὑποθέσεως, οἷον περί τῶν διαφόρων φορολογικῶν συστημάτων, περί τῶν τελωνείων, περί τῶν νομισμάτων, περί προϋπολογισμοῦ καθ' ὅλου, περί προϊόντων καὶ σιδηροδρόμων καὶ λοιπῶν τοιούτων συναφῶν τῇ πρακτικῇ τῶν ἐθνῶν οἰκονομίᾳ. Τὸ οἰκονομολογικὸν τοῦτο Ἐγχειρίδιον, συγκείμενον ἐξ 670 μεγάλων σελίδων καὶ βριθὸν πολυτίμων σημειώσεων ἐξηγητικῶν τοῦ τε διαπρεποῦς συγγραφέως καὶ τοῦ εὐπαιδευτοῦ μεταφραστοῦ, εἶνε χρησιμώτατος ὁδηγὸς εἰς πάντα συναλλασσόμενον ἐν τῇ κοινωνίᾳ καὶ τῇ πολιτείᾳ καὶ κηδόμενον περί τῶν δημοσίων συμφερόντων, ἐξ ὧν ὁμολογουμένως ἐξήρτηνται πάντα τὰ ἰδιωτικὰ, οἷαδ' ἥποτε ταῦτα καὶ ἂν ἦνε. Δι' ὃ συχαίρομεν τῷ φιλοπάτριδι καὶ φιλοπόνῳ μεταφραστῇ κ. Χρ. Α. Ζάππα, ὅστις ἐπεχείρησε καὶ ἐξετέλεσεν ἔργον ἐπίπονον μὲν καὶ βαρύτατον, ἀλλὰ δημωφελέστατον καὶ ἄξιον τοῦ λαμπροῦ σταδίου του, ὅπερ ἀνοίγει αὐτῷ τὸ πολύτιμον ὄνομά του καὶ ὁ περί τὰ πρακτικὰ πράγματα διάπυρος ζῆλός του. Μ.

Ἄμερικανικὰ ἄμπελοι. Ὁ σεβαστὸς φίλος κ. Κ. Νωδίνος, μέλος τοῦ γαλλικοῦ Ἰνστιτούτου κ.τ.λ., γράφει ἡμῖν τὰ ἑξῆς· «Μετὰ πολυετεῖς δοκιμὰς καὶ πολλὰς ἀποτυχίας, εἶνε σήμερον γνωστὸν ὅτι ἅπασαι αἱ ἀμερικανικαὶ ἄμπελοι ἀπόλλυνται ἀλληλοδιαδύχως εἰς τὰς ἀσβεστώδεις γαίας ἐνῷ ἀντέχουσι κάλλιστα εἰς τὰς πυριτιούχους (χαλικώδεις)». Εὐτυχῶς μέχρι τοῦδε εἴμεθα ἀπηλλαγμένοι τῆς

ἀμπελοφθόρου ταύτης μάστιγος, οὐχ ἥττον ἢ πολύτιμος αὕτη πληροφορία ἢ οὐκ ὀλίγον χρόνον καὶ χρῆμα στοιχίσασα τοῖς Γάλλοις δὲν εἶνε ἀπίθανον νὰ χρησιμεύσῃ ἡμῖν ἐν τῷ μέλλοντι.

Ἀνάγκη τῆς διατηρήσεως καὶ χρησιμοποιοῦσας τῶν ὕδατων. Ὁ αὐτὸς σεβαστὸς φίλος περιγράφων ἡμῖν τὰς ὑπὸ τοῦ τελευταίου σεισοῦ προξενηθείσας καταστροφὰς ἐν τῇ μεσημβρινῇ Γαλλίᾳ προσθέτει τὴν ἑξῆς σπουδαίαν παρατήρησιν· «Ἐὰν εἰς τὰς ὑποκειμένας εἰς τοὺς σεισοῦς χώρας ἐγένετο χρῆσις πρὸς οἰκοδομὴν ὀλιγωτέρων λίθων καὶ πλειοτέρας ξυλείας, ἢ μάλλον ἐὰν ἠκοδόμουν τὰς ἀνωγείους οἰκίας καθ' ὅλοκληρίαν ξυλίνους, θὰ ἐπρολαμβάνοντο αἱ καταστροφαι, αἵτινες κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἐνέσκηψαν ἐν Ἰσπανίᾳ, Ἀλγερίᾳ, Ἰταλίᾳ, Ἑλλάδι καὶ μεσημβρινῇ Γαλλίᾳ. Ἀλλὰ διὰ τὰς ξυλίνους οἰκοδομὰς ἀπαιτοῦνται ξύλα, ὅπως δὲ ὑπάρχωσι ξύλα δέον νὰ φυτεύωνται δένδρα καὶ νὰ συντηρῶνται τὰ δάση, ὅπερ δυστυχῶς δὲν γίνεται.»

Φορολογία ἐλαιωδῶν καρπῶν ἐν Γαλλίᾳ. Ὑπεβλήθη εἰς τὴν Γαλλικὴν Βουλὴν νομοσχέδιον καὶ δικαιολογητικὴ ἐκθεσις, δι' ἧς προτείνεται ἡ ἐπιβολὴ φόρου ἐκφράγκων 1 1)2 κατὰ χιλιόγραμμον (312 δράμιαι) ἐπὶ παντὸς ἐλαιοφόρου ἀλλυδαποῦ καρποῦ εἰσαγομένου εἰς Γαλλίαν.

Ἡ Τουρκία παρήγαγεν οἶνους,

	τῷ 1881-82	τῷ 1882-83
Ἐν τῷ νομῷ Βηρυττοῦ	χιολιγρ. 318,684—	346,966
» » Προύσσης	» 4,087,621 —	4,507,350
» » Κωνστ]πόλεως	» 398,481—	469,594
» » Ἰσμιδ	» 789,423—	469,594
» » Μυτιλήνης	» 1,637,997—	1,714,836
» » Θεσσαλονίκης	» 19,968,241—	29,143,204

Ἡ ἐσοδεία τοῦ 1886 ὑπολογίζεται ὡς ἑξῆς·

Νομὸς Βηρυττοῦ	χιλιόγρμ.	500,000
» Προύσσης	»	5,600,000

Νομός Κωνσταντινουπόλεως	»	1,500,000
» Ἰσμιδ	»	2,000,000
» Μυτιλήνης	»	4,500,000
» Θεσσαλονίκης	»	29,000,000

(Ἐκ τοῦ *Moniteur Vinicole*)

Ἀφαιρεῖται ἡ Οσειώδης ὀσμὴ τῶν οἴνων ὡς ἐξῆς.

— Ἐκ τοῦ βυτίου τοῦ φέροντος τὸν πρὸς θεραπείαν οἶνον ἀφαιροῦνται πέντε περίπου ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν (δηλαδὴ ἐὰν τὸ βυτίον περιέχῃ ἑκατὸν ὀκάδας οἴνου, ἀφαιροῦνται πέντε ὀκάδες) προστίθεται δ' ἐν αὐτῷ ἡμίσεια ὀκά ἐλαίου καθαρῶ, πωμάζεται δὲ τὸ ἀγγεῖον καλῶς καὶ κινεῖται καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις μετὰ δυνάμεως καὶ ἐπὶ δέκα λεπτὰ τῆς ὥρας, ἵνα τὸ ἐν αὐτῷ ἔλαιον καὶ ὁ οἶνος ἀναμιχθῶσι καλῶς. Ἀκολουθῶς τὸ βυτίον τοποθετεῖται εἰς κατάλληλον θέσιν ἵνα μετὰ τρεῖς ἢ τὸ πολὺ τέσσαρας ὥρας, ὅταν ἅπαν τὸ ἔλαιον συγκεντρωθῇ ὀλίγον κατ' ὀλίγον εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ οἴνου, τελεσθῇ ἡ μετάγγισις τοῦ οἴνου ἐντὸς ἐτέρου βυτίου καθαρωτάτου. Ἡ μετάγγισις τελεῖται διὰ τῆς τοποθετήσεως εἰς τὸ κατώτερον μέρος τοῦ περιέχοντος τὸν καθαρὸν οἶνον βυτίου καταλλήλου κρουνοῦ (κάνουλας). Τὸ ἔλαιον ἔχει τὴν ιδιότητα νὰ ἀπορροφᾷ ἅπασαν τὴν οσειώδη ὀσμὴν τοῦ οἴνου. Ὁ ὀλίγος οἶνος, ὅστις ἀναμεμιγμένος μετὰ τοῦ ἐλαίου θὰ μείνῃ εἰς τὸ βάθος τοῦ βυτίου μετὰ τὴν μετάγγισιν καθαρίζεται ἀπὸ τοῦ ἐλαίου, διηθεῖται (φιλτραρίζεται) διὰ πυκνοῦ μαλλίνου καὶ βεβρεγμένου σάκκου, δι' οὗ διέρχεται μὲν ὁ οἶνος οὐχὶ δὲ καὶ τὸ ἔλαιον.

Νάνα Σινεϊκὰ Δενδρύλλια. Οἱ Σίνοι (Κινέζοι) ἀναπτύσσουσι τὰ περιώνυμα νάνα αὐτῶν δενδρύλλια ὡς ἐξῆς. Ἀνοίγουσιν ὀπὴν ἐπὶ πορτοκαλίου, ἐξ ἧς ἐξάγουσιν ἅπαντα τὸν πολτὸν τοῦ καρποῦ καὶ ἀφίνουσι μόνον τὸν φλοιὸν, ὃν πληροῦσι διὰ ἰνῶν ἰνδικοῦ καρύου (ἢ καὶ ἄλλων ξυλωδῶν ἰνῶν), μαλλίου καὶ τριμμένου ξυλάνθρακος (κοινῶν καρβούνων). Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ μίγματος τούτου θέτουσι τὸν σπῆρον τοῦ φυτοῦ, τὸ ὁποῖον προτίθενται ν' ἀναπτύξῃσι.

Τὸ οὕτω παρασκευασθὲν πορτοκάλιον ποτίζουσι συχνά. Ταχέως ὁ σπῆρος βλαστάνει, ἐξέρχεται δὲ ὁ βλαστὸς τοῦ φυτοῦ ἀπὸ τῆς ἀνοιχθείσης ἐπὶ τοῦ πορτοκαλίου ὀπῆς. Τὰ ῥιζίδια τοῦ φυτοῦ ἀναπτύσσονται καὶ πολλαπλασιάζονται ἐν τῷ ἐξ ἰνῶν μαλλίου καὶ ψηγμάτων ξυλάνθρακος μίγματι, ἐπὶ τέλους δὲ ἐξέρχονται διὰ μέσου τοῦ φλοιοῦ τοῦ πορτοκαλίου ὅτε ἐπιμελῶς καὶ τακτικῶς ἐπὶ ὅλην τριετίαν ἀποκόπτονται καθ' ὅσον ἐμφανίζονται ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ καρποῦ. Διὰ τῆς ἀποκοπῆς ταύτης τῶν ῥιζῶν ἡ ἀνάπτυξις τοῦ φυτοῦ παρακωλύεται οὕτως ὥστε ἂν καὶ ἔχῃ ἐξωτερικὸν τελείου δένδρου δὲν ἀναπτύσσεται πλέον τῶν 10—12 ἑκατοστῶν τοῦ μέτρου, ἐξακολουθεῖ δὲ βλαστάνον οὕτω ἐπὶ πολλὰ κατὰ συνέχειαν ἔτη. Ἀνάγκη βεβαίως τὰ ποτίσματα νὰ ᾖ μετρία καὶ ἡ ἐκθεσις τοῦ πορτοκαλίου τοιαύτη ὥστε νὰ μὴ προκληθῇ ἡ σήψις τοῦ φλοιοῦ.

(*Revue Horticole*)

Οἱ ἀνθοφόροι βολβοὶ (τὰ κρόμμυα) τῶν ὑακίνθων, τῶν πολυπῶν, τῶν κρόκων, τῶν ναρκίσσων κτλ. δέον νὰ ἐκλέγωνται ὡς ἐξῆς: νὰ ᾖ μετρίου μεγέθους, σκληροί, λεῖποι, καὶ ἄνευ κηλίδων ἢ πληγῶν. Οἱ πρώιμως βλαστάνοντες, οἱ ὀγκώδεις, οἱ κατὰ τὸ μάλλον καὶ ἥττον μαλακοί, οἱ προσφέροντες κηλίδας ἢ πληγὰς καὶ οἱ διπλοὶ ἢ πολλαπλοὶ φέρουσι τὰ σημεῖα τῆς ἐξαντλήσεως ἢ δὲ ἀνωθις αὐτῶν εἶνε ἀσθενῆς.

Βοτανικοὺς κήπους ἔχουσιν ἡ Γαλλία καὶ αἱ ἀποικίαι αὐτῆς 25, ἡ Ἰρλανδία 12, αἱ Ἀγγλικαὶ ἀποικίαι 27, ἡ Γερμανία 34, ἡ Ἰταλία 23, ἡ Ρωσία καὶ Σιβηρία 17, ἡ Αὐστρουγγαρία 13, ἡ Σκανδιναυία 7, τὸ Βέλγιον, ἡ Ὀλλανδία καὶ αἱ ἀποικίαι αὐτῆς, ἡ Ἰσπανία καὶ αἱ ἀποικίαι αὐτῆς, αἱ Ἡνωμένα Πολιτεῖαι ἀνὰ 5 ἐκάστη, ἡ Πορτογαλία καὶ ἡ Ἑλβετία ἀνὰ 3 ἐκάστη, ἡ Δανιμαρκία καὶ ἡ Ρουμανία ἀνὰ 2, ἡ Βρασιλία, τὸ Χιλι, τὸ Ἐκουατέρ, ἡ Αἴγυπτος, ἡ Ἑλλάς, ἡ Γουαδεμάλα, ἡ Ἰαπωνία, τὸ Περού καὶ ἡ Σερβία ἀνὰ ἓνα. Ἐν ὅλῳ βοτανικοῖς κήποις 197.

Ἐγχειρίδιον κρεωσκοπίας, ἦτοι ἐκτίμησις τῶν πρὸς διατροφήν τοῦ ἀνθρώπου χρησιμευόντων παντοίων κρεάτων. Τὸ χρησιμώτατον τοῖς πᾶσι καὶ ἰδίως τοῖς κ.κ. ἀστιάτροις καὶ δημοτικοῖς ἀρχουσι τοῦτο ἐγχειρίδιον ἐδημοσιεύθη ἀρτίως ὑπὸ τοῦ φιλοπονωτάτου κ. Γ. Πιλαβίου, στρατιωτικοῦ κτηνιάτρου, καθηγητοῦ τῆς στρατιωτικῆς τῶν εὐελπίδων σχολῆς, κτλ. Τὸ σύγγραμμα τοῦτο συντεταγμένον μετὰ τῆς διακρινούσης τὸν συγγραφέα καὶ συνεργάτην ἡμῶν ἐπιστημονικῆς δεξιότητος καὶ φιλοπονίας, πραγματεύεται περὶ τῶν ἐξῆς: Ὅρισμός καὶ χρησιμότης τῆς κρεωσκοπίας. Ἡ κρεωσκοπία παρὰ τοῖς ξένοις κράτεσιν. Εἰδικαὶ περὶ τῆς κρεωσκοπίας καὶ τῶν σφαγείων ἀστυνομικαὶ διατάξεις. Ὀλίγα τινὰ περὶ τῶν κοινῶν σφαγείων. Μεταφορὰ τῶν μικρῶν ζώων εἰς τὰ σφαγεῖα. Μεταφορὰ τῶν σφαγίων εἰς τὰ ἐν τῇ πόλει κρεωπωλεῖα. Ἐπισκόπησις τῶν σφαγίων ζώων πρὸ τῆς σφαγῆς (Βοῦς, Μόσχος, πρόβατον καὶ αἶξ, χοῖρος). Εἰδικὴ τῶν σφαγίων ζώων παθολογία (τύφος λοιμώδης, περιπνευμονία, εὐφλογία, ἀνθραξ, λύσσα, φυματίωσις, τριχινίασις, κτλ.) Ἐπισκόπησις τῶν σφαγίων ζώων μετὰ τὴν σφαγὴν (περὶ καταρρίψεως τῶν σφαγίων ζώων). Προπαρασκευὴ αὐτῶν, μεθοδικὴ νεκροψία, ἐπισκόπησις τοῦ ἐξωτερικοῦ αὐτῶν, ἐξέτασις τοῦ αἵματος, ἐπισκόπησις τοῦ δέρματος κτλ. κτλ.) Τὰ ὀρνιθοειδῆ. Οἱ ἰχθῦς. Τὸ θήραμα. Τὸ ἀξιόλογον καὶ χρησιμώτατον τοῦτο σύγγραμμα σύγκειται ἐξ 182 σελίδων σχήματος μεγάλου ὀγδούου, τιμᾶται δραχμῶν τεσσάρων καὶ εὐρίσκεται παρὰ τῷ συγγραφεῖ (ὁδὸς Σταδίου) καὶ ἅπασιν τοῖς βιβλιοπώλαις.

Ἡρόστιμα ἐπιβληθέντα τοῖς παραβάταις τοῦ ἐπὶ τῶν οἴνοπνευμάτων νόμου τῆς Μεγάλης Βρετανίας καὶ ἀποτελέσματα αὐτοῦ. Ἐν Μεγάλῃ Βρετανίᾳ οἱ συλλαμβανόμενοι ἀποστάζοντες οἴνοπνεύματα παρὰ τοὺς κειμένους νόμους πληρώνουσι πρόστιμον μέχρι 500 λιρῶν, ἦτοι 15000 δραχμῶν. Καὶ τῷ μὲν 1854 ὑπεβλήθησαν εἰς πρόστιμον

Ἐν μὲν τῇ Ἀγγλίᾳ	304	ἄτομα
Ἐν δὲ τῇ Σκωτίᾳ	177	»
Ἐν δὲ τῇ Ἰρλανδίᾳ	1858	»
Ἐνῶ τῷ 1886 ὑπέστησαν τὴν ποινὴν ταύτην		
Ἐν μὲν τῇ Ἀγγλίᾳ	μόνον	7 ἄτομα
Ἐν δὲ τῇ Σκωτίᾳ	»	16 »
Ἐν δὲ τῇ Ἰρλανδίᾳ	»	874 »

Ἡ σακχαρῆνη, περὶ ἧς ἐγράψαμεν ἐν σελίδι 380 τοῦ Β'. ἔτους τῆς «Ἑλληνικῆς Γεωργίας» ἐξακολουθεῖ ταραττουσα τοὺς κύκλους τῶν παραγωγῶν σακχάρως ἐν Γερμανίᾳ, Αὐστρίᾳ καὶ Γαλλίᾳ, ἀγγέλλεται δὲ ὅτι ἐν τῇ παρὰ τὸ Μαγδεμβούργον Westerbussen ἀνεγείρεται ἐργοστάσιον πρὸς κατασκευὴν τῆς χημικῆς ταύτης σακχάρως διὰ μέσων, τὰ ὅποια θὰ ἐπιτρέψωσι νὰ πωλῆται αὕτη εἰς τιμὴν πολὺ ἐλάσσονα τῆς κοινῆς σακχάρως. Τούτου ἕνεκεν τὸ κομιτάτον τῶν σακχαροπαραγωγῶν ἀπεφάσισε ν' ἀπαιτήσῃ παρὰ τῆς γερμανικῆς Κυβερνήσεως τὴν ἐπιβολὴν βαρυτάτου τέλους ἐπὶ τῆς παραχθῆσομένης χημικῆς σακχάρως.

Ἡ ἀμπελοουργία ἐν Τουρκίᾳ. Ὁ κ. Ἀνδριασιᾶν δημοσιεύων ἐν τῇ *Moniteur Vinicole* ἔκθεσιν περὶ τῶν προόδων τῆς ἀμπελοουργίας ἐν Τουρκίᾳ δίδει τὸν ἐξῆς πίνακα ἐμφαίνοντα τὴν ἀξίαν καὶ τὰς δαπάνας πρὸς ἐμφύτευσιν ἐνὸς στρέμματος ἀμπελωνος ἐν τοῖς περίξ τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Σκαφή, ἰσοπέδωσις καὶ φύτευσις	φρ.	175—
1ον ἔτος.	»	
Τόκος πρὸς 12 ο)ο τῆς ἀξίας τῆς γῆς ὑπολογιζομένης τῆς γῆς εἰς φρ.	50	» 6—
Τόκος πρὸς 12 ο)ο τῶν γενομένων δαπανῶν πρὸς σκαφήν καὶ φυτεῖαν	»	21
Δαπάναι συντηρήσεως καὶ καλλιέργειας . . .	»	75—
2ον ἔτος.		
Τόκος τῶν κακαταβληθέντων κεφαλαίων καὶ ἐξοδα καλλιέργειας	»	102—

3ον έτος.

Τόκος τών καταβληθέντων κεφαλαίων και έξοδα καλλιέργειας..... » 102—

4ον έτος.

Τόκος τών καταβληθέντων κεφαλαίων και έξοδα καλλιέργειας..... » 102—

Έν όλω δραχ..... 583—

Ο άμπελών ούτος κατά την τρίτην βλάστησιν άποφέρει ήδη τὸ ήμισυ τοῦ εισοδήματος ήτοι 1)2 εκατόλλιτρον οίνου αξίας..... φρ. 150—

Κατά την τετάρτην δέ βλάστησιν άποφέρει πληρες εισόδημα ήτοι 3 εκατόλλιτρα αξίας.... » 300—

Έν όλω . . . . . » 583—

Ωστε ή καταβαλλομένη δαπάνη πρὸς καταρτισμὸν ἐνὸς στρέμματος άμπελώνος ἐκτὸς τῆς αξίας τοῦ ἐδάφους, εἰς τοὺς περὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν κτηματίας στοιχίζει περίπου 133 φράγκα.

Η̄ εισοδεα τών έσπεριδοειδών ἐν Ἑταλία. Κατ' έπισήμους πληροφορίας άνήλθε κατά τὸ παρελθὸν έτος εἰς 3,072,136,000 καρπούς (λεμόνια, πορτοκάλια κ.τ.λ.) ήτο δηλαδή κατά 18 ἐπὶ τοῖς ἐκατὸν ἐλάσσων τοῦ μέσου ὄρου τῆς έτησίαις παραγωγῆς.

Η̄ Ἑταλία παρήγαγε κουκούλια,

Τῷ 1880	χιλιόγραμμα	41,573,189
» 1881	»	39,564,091
» 1882	»	31,869,066
» 1883	»	41,625,299
» 1884	»	36,464,663
» 1885	»	32,266,068
» 1886	»	41,397,323

Μέσος ὀρος χιλιόγρ. 37,822,808

Η̄ εἰς Γαλλίαν εισαγωγή και κατανάλωσις σταφίδων.

	Ποσά εισαχθέντα (3)			Ποσά καταναλωθέντα		
	1886	1885	1884	1886	1885	1884
Εξ Ἀγγλίας (1)	1,388,483	2,668,075	2,848,071	1,382,441	2,669,205	2,909,729
Εξ Ἰσπανίας	4,125,527	4,597,940	2,454,455	3,282,223	3,291,298	2,182,070
Εξ Ἑλλάδος	46,242,471	49,775,317	30,950,636	41,276,037	49,407,067	25,271,316
Εκ Τουρκίας(2)	46,094,156	39,183,342	30,625,255	40,604,341	37,743,582	31,012,104
Εξ άλλων χωρῶν	1,627,861	2,668,854	1,189,532	1,863,766	2,239,672	680,917
Έν όλω χιλιόγραμμα (4)	99,477,498	98,893,537	68,067,949	88,408,808	95,350,824	62,056,136

(1) Ελείποναι τὰ μέσα πρὸς βελτίωσιν τῆς προελεύσεως τῶν σταφίδων τῶν ἐξ Ἀγγλίας εισαγομένων εἰς Γαλλίαν.
 (2) Ἐννοῦνται πάσαι αἱ ἐκ τῆς Μικρῆς Ἀσίας καὶ τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας προερχόμεναι σταφίδαι.
 (3) Ἡ μεταξὺ τῶν εισαχθέντων καὶ τῶν καταναλωθέντων ποσῶν διαφορὰ ἀντιστοιχεῖ εἰς σταφίδαι τὰς εισαγομένας εἰς Γαλλίαν διὰ τῆς διαμετακομίσεως καὶ ἀποστελλομένης κυρίως εἰς Ἑλβετίαν.
 (4) Τὸ χιλιόγραμμα = πρὸς 312 δράμα.

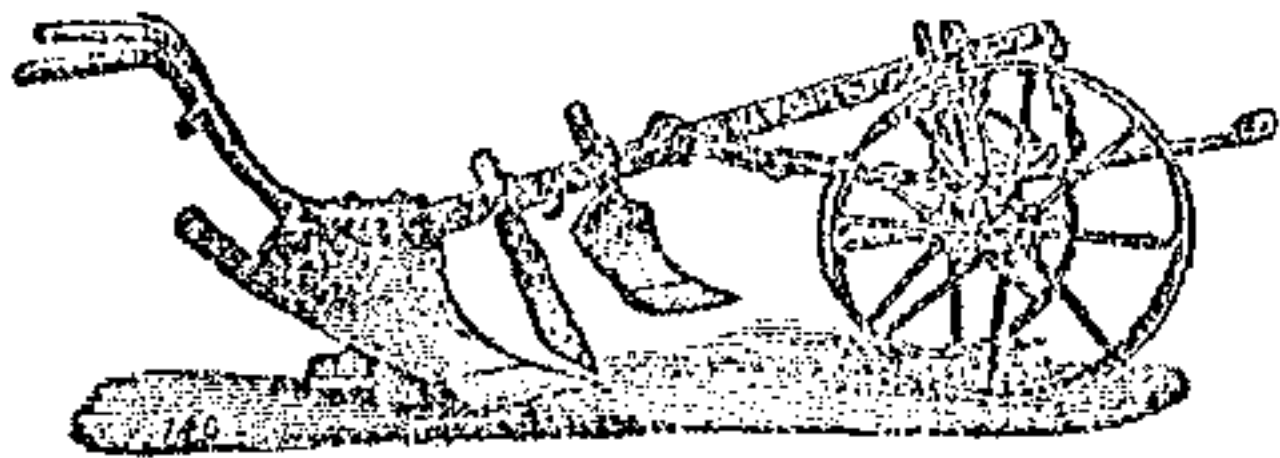

ΡΑΝΣΟΜΣ, ΣΙΜΣ και ΓΕΦΦΕΡΙΣ

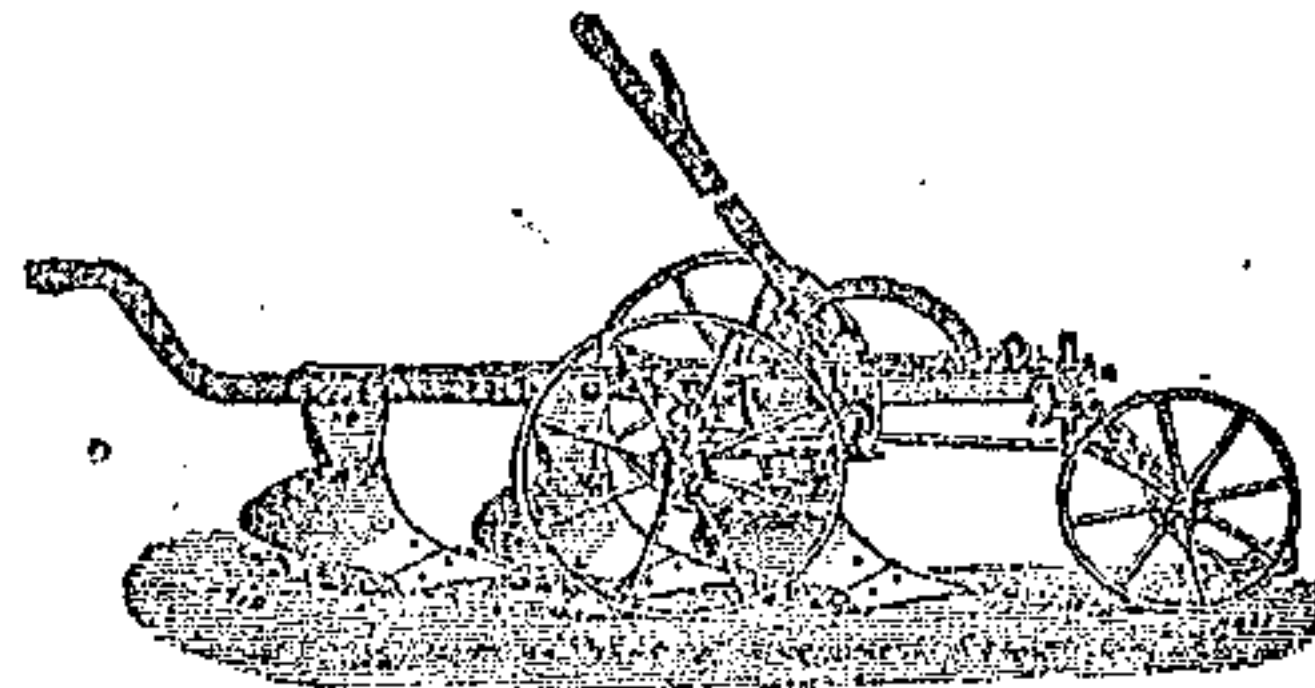
ΓΕΩΡΓΙΚΟΝ ΜΗΧΑΝΟΥΡΓΕΙΟΝ.

(Διεύθυνσις—Hansomes, Sims & Jefferies Ltd. Orwell works, Ipswich, ENGLAND
Και 9, Gracechurch St. LONDON)

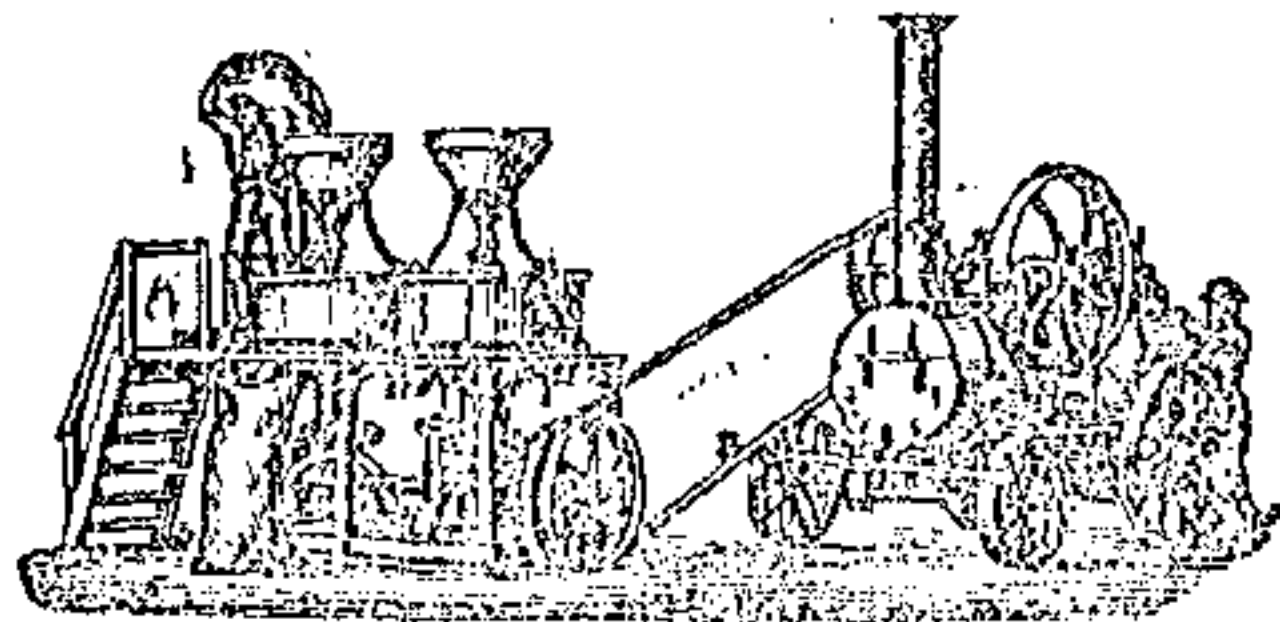
Τὰ ἔργαστάσια τῶν κκ. Ῥάνσομς, Σίμς καὶ Γέφφερις ἰδρυθέντα πρὸ μιᾶς ἑκατονταετηρίδος (τὸ 1789) κατέγουσιν ἔκτασιν 52 στρεμμῶν καὶ ἀπασχολοῦσι 1200 ἕως 1400 ἑργάτας. Αἱ ἐν αὐτοῖς κατασκευαζόμεναι γεωργικαὶ μηχαναὶ χρησιμοποιοῦνται εἰς πᾶσαν γωνίαν τῆς οἰκουμένης καὶ ἐπιμήθησαν διὰ τῶν ἀνωτέρων βραβείων εἰς πᾶσας τὰς διεθνεῖς ἐκθέσεις τῆς Ἀγγλίας καὶ τῶν ἄλλων χωρῶν. Ὁ πλήρης μετὰ εἰκόνων κατάλογος καὶ τὸ τιμολόγιον τοῦ μηχανουργείου τούτου ἀποστέλλονται δωρεάν τῇ αἰτήσει.

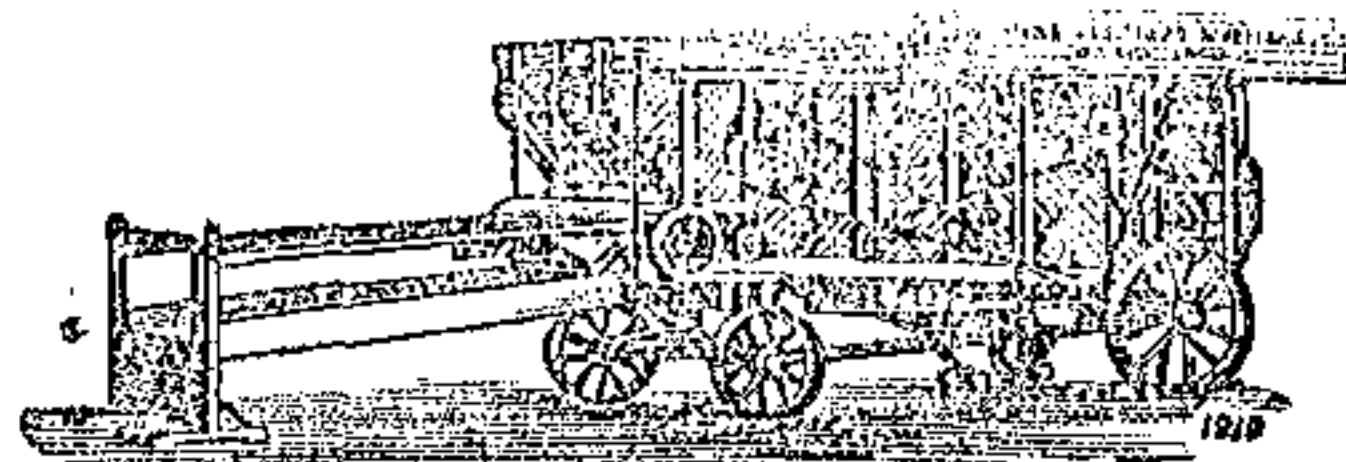
Ἄροτρα παντὸς εἶδους καὶ διὰ πᾶν ἔδαφος.

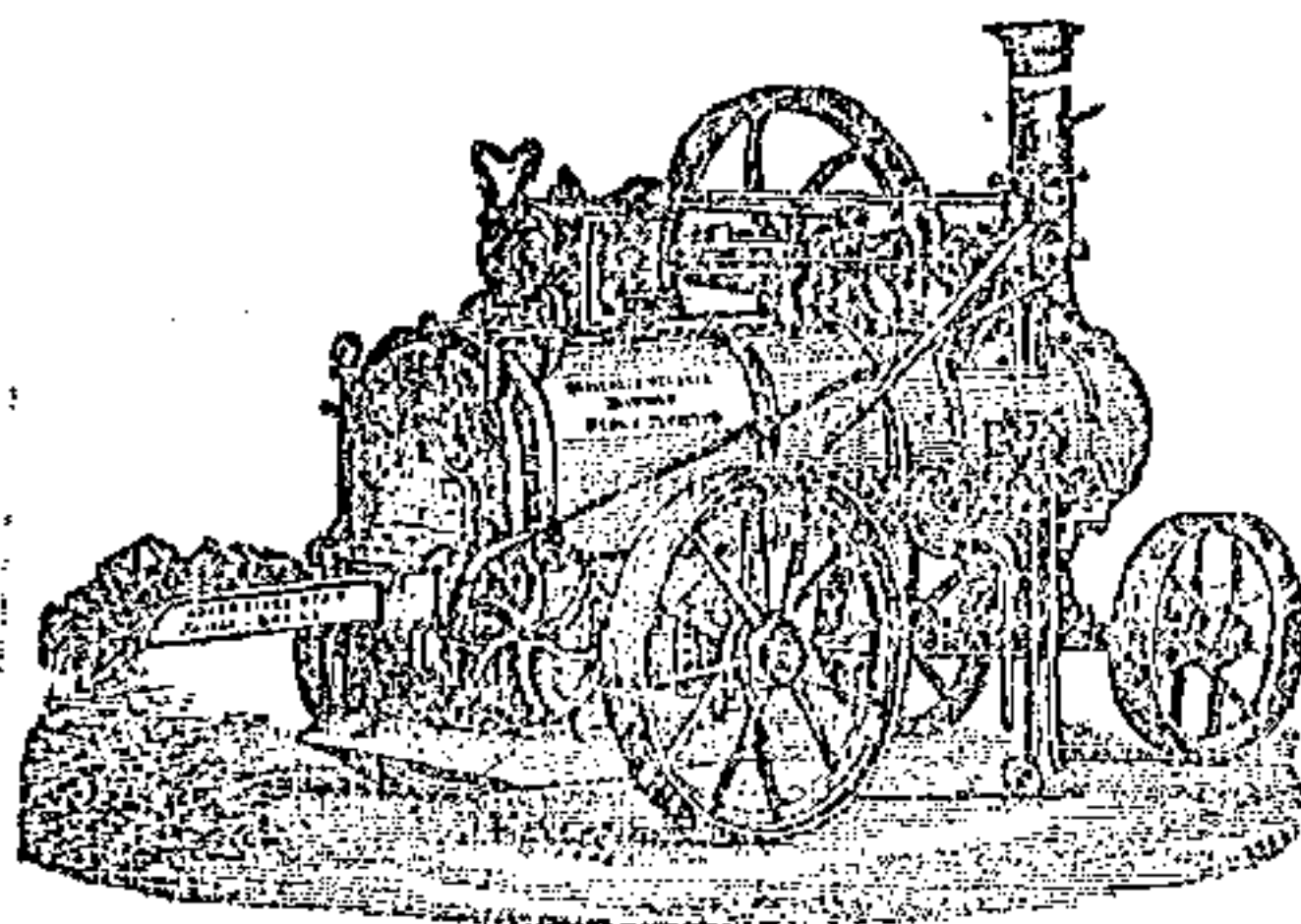
Δύτρια καὶ πολυῦτρια ἄροτρα, δι' ὧν ἐπιχάρεται μεγίστη οἰκονομία χρόνου καὶ χρήματος.

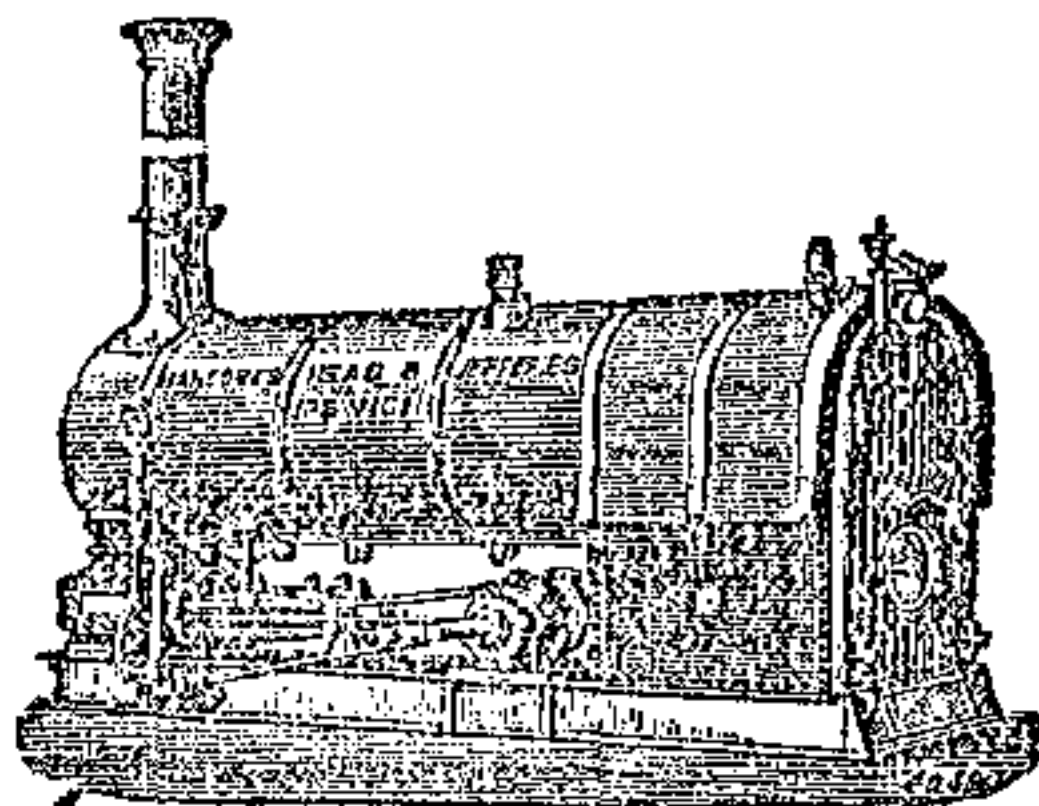
Ἀλευρόμυλοι δι' ἀγροικίας καὶ χωρῶν. Γίνονται δεκταὶ παραγγελίαι πρὸς κατάρτισιν πλήρων καὶ μεγάλων ἀλευρομύλων.

Ἀλωριστικαὶ μηχαναὶ κινούμεναι δι' αἶμα μετὰ ἢ ἄνευ ἐξαρτήματος πρὸς λειοτριβὴν τοῦ ἀχύρου.

Ἀτμομηχαναὶ φορητὰ θερμαινόμεναι διὰ γαιανθράκων, ξύλων, ἢ ἀχύρων.

Ἀτμομηχαναὶ σύνθετοι φορητὰ, ἡμικίνητοι καὶ στάσιμοι.